

tribuna

LIST ŠTUDENTOV LJUBLJANSKE UNIVERZE

LETO VII

LJUBLJANA, 10. APRILA 1957

ŠTEV. 7

Študentska vprašanja

na seji univerzitetnega sveta

Zadnja seja univerzitetnega sveta, ki ji je predsedoval dr. France Hočvar, je bila razdeljena v dva dela. V prvem delu, dne 25. marca, je predsednik univerzitetnega sveta poročal o prednatrhu republiškega zakona o univerzi, o meduniverzitetni konferenci v Skopju, o bodočem delu sveta v zvezi z izdelavo univerzitetnega statuta in o neobveznem sestanku, na katerem je univerzitetni svet obravnaval osnutek zakona o znanstvenih organizacijah. Rektor univerze pa je poročal o delu univerzitetne uprave. Slednjič je svet razpravljal o potrditvi izvoljenih izrednih profesorjev in docentov na tehniški fakulteti in potrditvi predlogov treh fakultet za ustanovitev oziroma združitve inštitutov in oddelkov. V drugem delu seje, ki je bila 30. marca, je svet obravnaval študentska vprašanja.

Osnutek republiškega zakona o univerzi je sedaj v razpravi na izvršnem svetu. Na

seji, ki je ta prednatrhu zakona obravnavala, sta sodelovala tudi predsednik univerzitetnega sveta in rektor univerze. Sklenjeno je bilo da bo končni predlog izdelala sedemčlanska komisija. S strani univerze bodo v tej komisiji sodelovali prorektor dr. Anton Kuhelj, profesor ing. Tepina in predsednik univerzitetnega sveta dr. France Hočvar. Komisija bo razpravljala o vseh mislih, predlogih in spomenicah, ki so v zvezi s prednatrhom prispeli na izvršni svet.

V zvezi s delom pri izdelavi univerzitetnega statuta je bilo sklenjeno, da bo enako kot pri izdelavi načrta zakona o univerzi Ustanovljena je bila komisija, ki mora predlog statuta izdelati do konca meseca aprila. Takrat bi se predvidoma sestala univerzitetni svet in razpravljala o predlogu. Fakultetnim svetom je bilo predloženo, da pohitijo z izdelavo fakultetnih statutarov.

Ko smo že poročali, je univerzitetni svet na neobveznem sestanku dne 9. marca obrav-

naval osnutek zakona o znanstvenih organizacijah. Ker pa je bil predlog zakona tik pred obravnavo umaknjen, se je svet omejil le na bistvene pripombe.

Na seji so vnovič govorili o problemu inštitutov. Povod za to je bil predlog pravno-ekonomske fakultete za ustanovitev statističnega inštituta na ekonomskem oddelku. Vendar so bili mnjenja, da program inštituta ni primeren in da je treba pred ustanovitvijo inštituta podrobneje proučiti vse okoliščine. Zato bodo na prihodni seji zopet razpravljali o tej stvari in bodo na sejo povabili predlagatelje in predstavnike vseh sorodnih že obstoječih inštitutov.

Nekateri člani sveta so bili mnjenja, da je v okviru univerze in izven nje preveč inštitutov. Niso redki primeri, da imamo za isto področje dva ali več inštitutov. V Ljubljani je kar pet inštitutov oziroma ustanov za urbanizem. Samo ime inštitut še ne opravičuje njegovega obstoja, po-

slahatva in dela. Koristno bi bilo, če bi imeli za določeno znanstveno področje en inštitut in bi bil ta dobro opremljen z zadostnim številom dobrih strokovnjakov in znanstvenih delavcev.

Obravnavali so tudi probleme telesne vzgoje, pri čemer je razprava ugotovila, da manjkajo za študente razne športne naprave.

Obširna je bila razprava o študentskem zdravstvenem fondu in o njegovem odnosu s Solško polikliniko. Študentski zdravstveni fond še zdaj ni pravno urejen, kar študentje precej čutiljo. To je razvidno tudi iz njihovih slabšega zdravstvenega stanja. Ugotovljeno je bilo, da bi bila potrebna ambulanta v študentskem naselju, ki bo sčasoma šlo do 2000 prebivalcev. Ko je bilo govora o študentskih domovih, so prišla na vrsto razna prečeta socialna vprašanja študentov. Kuratorji študentskih domov je prejel letos 900 prošelj za stanovanja v domovih, sprejeti pa jih je mogel le 200. V privatnih stanovanjih študentje zvečine plačujejo stanarino preko svojih zmagljivosti.

Predstavniki študentov je predlagal, naj bi na univerzi uvedli poseben predmet, ki bi seznanjal študente z dialektično metodo in jim nudil osnovne poglede na družbeni razvoj. Univerzitetni svet je bil mnjenja, da bi bilo treba za to dobiti potrebne strokovnjake, ki bi pripravili vse potrebno za ustanovitev posebne sociološke katedre.

Razprava o potrditvi predloga tehniške fakultete o združitvi oddelka za splošne predmete in oddelka za fiziko, so preložili. Svet je bil mnjenja, da je z razpravo treba počakati do zaključka razprave o republiškem zakonu in ureditvi univerze.

Na koncu je univerzitetni svet razpravljal tudi o proslavi obletnice oktobrske revolucije. Sklenili so, da se ob tem jubileju razpišejo za slušatelje ljubljanske univerze posebne nagrade za znanstvene in raziskovalne razprave študentov. Pogoji za znanstvene razprave na teme, ki bodo predpisane za vsa znanstvena področja, bodo enaki kot za Prešernove nagrade.

PRIREDITVENI ODBOR »TEDNA TRIBUNE« VAS VABI NA VSE PRIREDITVE, KI JIH ZODO PRIPRAVILE KULTURNO-UMETNIŠKE IN ŠPORTNE ŠTUDENTSKESKE SKUPINE TER UREDNIŠTVO TRIBUNE.

OTVORITVENA: AKADEMIJA: 20. IV. OB 20. URI V VELIKI FILHARMONIČNI DVORANI
21. APRILA OB 11. URI: OTVORITEV RAZSTAVE UMETNIŠKIH DEL ŠTUDENTOV AUU V MALI GALERII
MED TEDNOM PA BODO SE NASLEDNJE PRIREDITVE (KRAJ IN ČAS BOMO PRAVOČASNO OBJAVILI): RAZSTAVA ŠTUDENTSKEGA TISKA
PRODUKCIJA AUU: MATKOVIĆ — NA KONCU POTI
AKADEMSKO KRAZALISTE IZ ZAGREBA: VEČER AMERIŠKE SODOBNE DRAME (TENNESSEE, WYLER)
KRANJSKI VEČER (NASTOPA FOLKLORNA SKUPINA, OKTET, VESELI KRANJCI IN TAMBURAŠKI ORKESTER)
LITERARNI VEČER
KONCERT SLOVENSKEGA NARODNIH PESMI (APZ IN PEVSKI ZBOR PRIMORSKIH ŠTUDENTOV)
USTNI ČASOPIS (SODELUJEJO ŠTUDENTSKI NOVINARJI IZ VSEH REPUBLIK)
ODBOJKARSKA TEKMA MED ŠTUDENTI LJUBLJANE IN ZAGREBA
PROPAGANDNA SIMULANKA NA NASELJU
KOŠARKARSKA TEKMA LJUBLJANA: MARIBOR
ZAKLJUČNI DRUŽABNI VEČER (IGRA APO)



Semafor je dobil novega gospodarja — miličnico-študentko

Delegacija ljubljanske univerze se je vrnila iz Varšave

Pred dnevi so se vrnili iz Poljske delegati ZSJ ljubljanske univerze tovariši Tone Nedog, Stane Dolanc, Ljilja Skok in Ilija Škarič. Na Poljskem so bili 11 dni in so razen Varšave obiskali tudi univerzitetno središče v Krakovu in pa Osvienzim, kjer je bilo zloglasno nacistično taborišče. Med obiskom so se delegati seznanili z delom študentskih organizacij in tudi s študijsko problematiko. Imeli so razgovore s predstavniki varšavske univerze in so podpisali protokol o sodelovanju. V tem predvidevalo predvsem razširitev kulturnega sodelovanja in medsebojno obveščanje. Naši so se sestali tudi s pred-

stavniki politehnike, medicinske fakultete in v Krakovu s predstavniki ZSP. Med drugim so se dogovorili za zamenjavo šestčlanske skupine letos poleti. Dva Poljaka bosta obiskala naše srečanje, ki bo poleti v Ljubljani, štirje pa bodo prišli v Ankaran. Prav tako bodo letos zamenjali 20-člansko turistično skupino, ki bo obiskala Jugoslavijo, oz. Poljsko. S tem je delegacija ljubljanskih študentov vrnila obisk Poljakom, ki so prišli lani na srečanje. Vse kaže, da bo sodelovanje med našo in varšavsko univerzo vedno bolj živahno in plodno.

Pismo izvršnemu svetu

Univerzitetni odbor ZS Jugoslavije je v posebnem pismu navedel in utemeljil svoje pripombe k dvema členoma prednatrha republiškega zakona o univerzi s prošnjo, da jih komisija izvršnega sveta za pripravo republiškega zakona ponovno prouči. Zaradi zanimivosti prinašamo v skrajšani obliki stališče ZSJ do omenjenih členov novega zakona.

Vsebinsko in obseg študija določajo, kakor je znano, učni programi. Ti določajo tudi delovno obveznost in izpitne zahteve. Snov, ki jo univerzitetni učitelj predava, oblikuje svetovni nazor študenta in njegovo strokovno sposobnost. Zaradi te pomembnosti učnih programov, bi bilo dobro zagotoviti večji družbeni vpliv pri sestavljanju teh. Določba načrta zakona, da se učni programi objavljajo, tega ne zagotavlja, kajti precej univer-

zitetnih učiteljev smatra izdelavo učnega programa za formalnost. Prav v tem pogledu pa je treba zagotoviti širšo družbeno razpravo o učnih programih.

S tem je povezano tudi vprašanje, kolikokrat lahko študent opravlja nek izpit. Po 31. členu načrta zakona je predvideno trikratno oziroma izjemoma štirikratno opravljanje izpitov. Res je, da so za neuspešni izpit največkrat krivi študentje sami. Vendar pa na nekaterih oddelkih obstaja tudi objektivni vzrok pogostih negativnih ocen kot n. pr. pomanjkljivi učni programi, profesorji zahtevajo na izpitu več kot so predavali, snov posameznih predmetov ni povezana, slaba organizacija vaj, imenovanje predavateljev in izpraševalcev ter pomanjkanje prostora v predavalnicah.

Cepprav je težko zbrati polne podatke o večkratnem neuspešnem opravljanju izpitov, nam kažejo podatki z nekaterih oddelkov tehnike, da

pade več kot trikrat približno 5 do 10 odstotkov kandidatov (na kemiji celo nad 14,3 odstotkov). Izpiti iz posameznih predmetov se opravljajo tudi po dvajsetkrat (matematika pri prof. Brancu) in fizika po sedemkrat.

Pri razpravi o načrtu zakona o univerzi so predstavniki ZSJ predlagali, da bi imel študent pravico do ponovnega opravljanja izpita (če je padel trikrat ali štirikrat) na ta način, da bi ponovno vpisoval predmet ali skupino predmetov. Prav tako smo predlagali, da naj bo izpraševalce, ki je študentovo znanje dvakrat negativno ocenil, pri tretjem izpitu predsednik izpraševalne komisije, ne pa izpraševalec. Pojasnili so, da bi bili s pravico do trikratnega opravljanja izpitov prizadeji predvsem študentje višjih letnikov, ki bi v takih primerih morali prenehati s študijem. Družba bi tako izgubila sredstva, ki so bila porabljena za vzdrževanje teh študentov.

SREČANJA Z LJUDMI

Morate videti ta film

Ura je bila točno enajst. V učilnici je bil nemir in učilna živahnost. Učilnica, ki je predmet našega opisa, je pravzaprav učilnica osnovne šole center v Ljubljani. To učilnico napolnijo učenci prvega razreda osnovne šole. In ni potrebno posebej naglaševati, da so ti učenci živahni in kričavi. Dokler v razred ne stopi učiteljica nemščine. Učiteljica je naša znanica iz germanističnega seminarja, ki jo pogosto srečujemo tudi v študentski menzi in knjižnici. Za ta današnji sestavek je bilo treba stopiti samo do Univerzitetne knjižnice in tam prisluhniti njenemu pogovoru.

Ob enajstih popoldne se torej začne ura nemščine, ki traja petinštirideset minut. Na osnovni šoli center v Ljubljani. Skupina osmih prvošolcev obkroža slušateljico germanistke, njihovo tovarišico Darinko in poslušajo nemško govornico. Nemške besede in izgovorjavo. Toda ti mali šolarji ne učijo jezika tako kot odrasli, kajti ne znajo še pisati

in čitati niti svojega lastnega materinega jezika. Težko jim je vzbuditi zanimanje, da poslušajo okorno nemško govornico in iz teh besed razberajo njihov pravi pomen. Učiteljica Darinka jim pomaga. Njihov pouk nemščine je pravzaprav igra. Vsega se naučijo v igri. Ko iščejo slepo miš in skrivajo razne predmete. Potem napravijo izlet v Tivoli in med potjo se naučijo nemške besede za posamezna drevesa. Takšna je njihova metoda pouka jezika. Sicer pa, kot pravi Darinka, tukaj ne gre za to, da bi se učenci naučili jezika, ampak, da bi se njihova ušesa privadila tuje govornice in spoznala pomen tujih besed, kar jim bo pozneje koristilo pri njihovem nadaljnjem učenju jezikov. V tej osnovni šoli je za takomimenovalne jezikovne krožke veliko zanimanje. Fantje imajo trgovski duh in se večina opredeljuje na angleščino, medtem ko si dekleta izberejo nemščino. Seveda Darinka ni edina študentka, ki je postala učiteljica tujega jezika. Razen

nje je na ljubljanskih osnovnih šolah še šest lektorjev iz germanškega seminarja, ki imajo svoja predavanja v vseh razredih osnovnih šol. Za takšen nazor in svojevrsen pouk se morajo posebej pripravljati. Poznatj morajo pravilice in povesti, znati morajo peti in risati živali.

Zanimanje za pouk tujih jezikov je med učenci osnovne šole veliko. In tudi uspehi tega se že kažejo. Po treh letih učenja tujega jezika je njihovo znanje že precejšnje. Na zadnjem roditeljskem sestanku so se stari otroci, ki obiskujejo te tečaje, zelo pohvalno izražali o metodi pouka in njihovem pridobljenem znanju. In to je učiteljem dalo novega poleta in pobud, čeprav takšen zasluge s poučevanjem jezika na osnovni šoli zahteva velike priprave in potrpežljivosti.

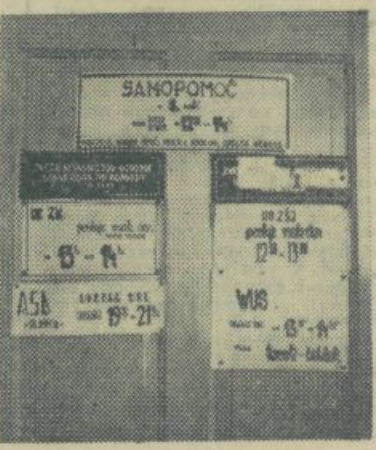
Darinka ve veliko povedati o svojih malčkih. Takrat, ko se po končanem pouku tepejo za svoje plašče in ko jo presenetijo z novicami in doživljenji. In takšnih posrečenih

doživljenj je v beležnici veliko. Skušmo tista z Levom. Lev je rekrutan, pritičljav fant s čepico v roki ali na glavi. Bister in se obnaša kot odrasel. Nekega dne je začel svoj učiteljski pripovedovati o filmu »Trobente opoldane« in ona ga še ni videla. Veste kaj, je dejal, tak film pa morate videti. Če nimate nič proti vas povabim v kino. In rekel je, da mu je streljanje najbolj ugašlo. Po končanem pouku se vedno izkaže kot kavalir s tem, da svojo učiteljico navadno spremlja do univerze. Nekeč je hotel celo na univerzo, na predavanje, saj pravi, da ga doma nihče ne vpraša, kje hodi. In delo na univerzi ga močno zanima. Takšnih in podobnih zgodb doživlja ti študentje učitelji veliko. V tem je pravzaprav del njihovega zadovoljstva in ne samo v zasluženem denarju.

Učiteljica nemščine na osnovni šoli na Erjavčevi cesti je končala svoje pripovedovanje in se po marmornatih stopnicah vrnila zopet v knjižnico. Jutri ob enajstih pa v učilnico prvega razreda.



DVAKRAT GNEČA... PRED VRATI OZIROMA NA VRATIH GNEČA NAPISOV, ZA VRATI GNEČA ŠTUDENTOV, KI BI RADI DOBILI HONORARNE ZAPOSLOTITVE, KATERE POSREDUJE SAMOPOMOČ



Pravniki v Kopru in Piranu

Pretekli teden je vodstvo pravnega oddelka priredilo za slušatelje višjih letnikov strokovno ekskurzijo v Slovensko Primorje, da bi se študentje pravnega oddelka seznanili s problemi našega pomorstva in pravnimi ustanovami v teh obmorskih krajih. Zlasti je bila

ta ekskurzija posrečeno zamišljena kot oblika povezovanja teoretičnega pravnega študija na fakulteti z dosežki našega pomorstva in njegovimi problemi. Znano je, da so bila pred kratkim vključena v pravniki študij tudi predavanja iz pomorskega prava.

V Kopru so si pravniki najprej ogledali mestni muzej in znamenito sodno palačo na Trgu revolucije. Pot jih je iz Kopra vodila naprej v naše največje pomorsko mesto in eredišče slovenskega pomorstva Piran. V kino dvorani je nato študentom predaval o razvoju slovenskega pomorstva generalni direktor Splošne plovbe Koper in drugi strokovnjaki pomorskega prava. Zanimiv je bil pogovor o razvoju našega pomorskega podjetja. Po ogledu srednje pomorske šole v Piranu so se profesorji in študentje z motornim čolnom napotili na prekooceansko ladjo »Roga«, ki je dne vsidrana v piranski ladjedelnici. Ogled ladje je bil zelo poučen in zanimiv. Pogovor z mornarji, ki so napravili pot okrog sveta po pravo doživljajo. Študentje so se zanimali za življenje na ladji, njihovo delo in razmere. Marsikomu je bilo morje in življenje na njem, posebno pa pomorstvo, dokaj neznano.

Po ogledu ladje so se študentje z motornim čolnom prepeljali v Izolo, kjer so si ogledali zanimivosti mesta.

Po splošni oceni je bila ekskurzija tako dobro organizirana, da se ob njej sprožijo razmišljanja o vrednosti takšnega načina pouka za strokovno izpolnjevanje in študij. Gotovo je takšen nazor na praktičen pouk marsikdaj bolj koristen in uspešen kakor predavanja.

Predavanje dr. Jožeta Potrča

V petek, 5. aprila, je v Osrednji študentski menzi predaval dr. Jože Potrč o ljubezni in spolu pred zakonom in v zakonu. Med predavanjem je razložil nekaj zanimivih postavk in načel socialistične etike. Predavanje je bilo dobro obiskano.

Honorarne zaposlitve študentov

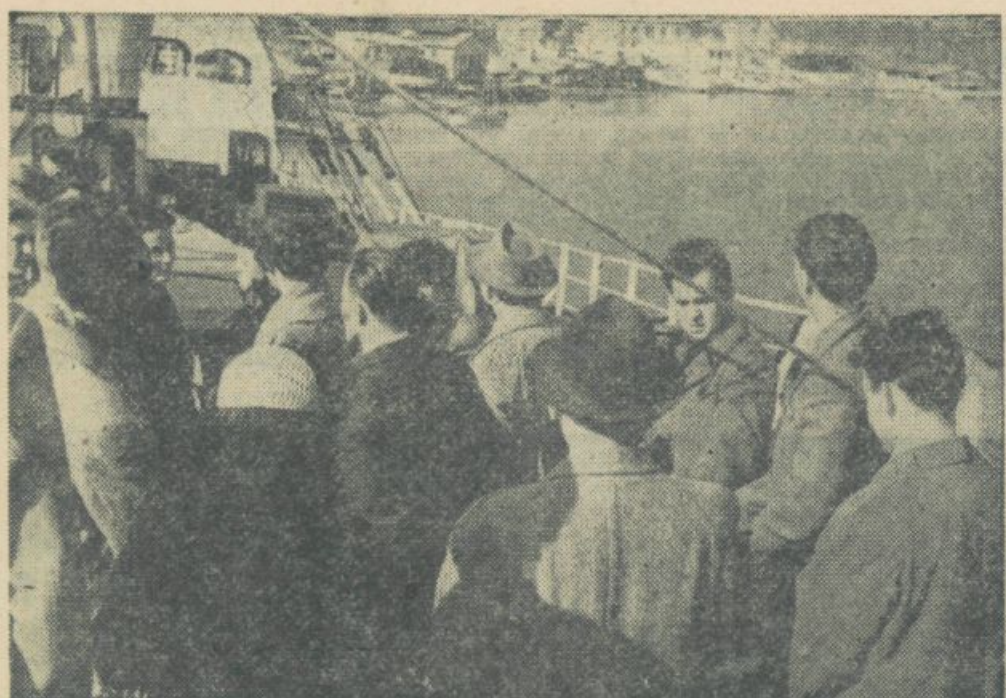
Pri univerzitetni samopomoči deluje posredovalnica za honorarne zaposlitve. Interesov za honorarno delo je ogromno. V začetku meseca jih je bilo prijavljenih že okoli 350. Za miličnike se jih je prijavilo 52, sprejetih jih bo od tega za enkrat le 40, za inštruktorje pa 37. Za razne zaposlitve je prijavljenih 171 interesentov, od tega jih je šest že zaposlenih pri Ljudski pravici kot novinarji, 20 kandidatov pa je šlo k radiu. Za servise je bilo sprejeto 14 študentov, za Gospodar-

sko razstavišče pa je prijavljenih 40. S 15. aprilom bo lahko začelo z delom tudi 15 raznašalcev mleka. Posredovalnica ima precejšnje težave pri preskrbovanju honorarnih zaposlitev. Marsikatero podjetje pač nima razumevanja za nizek standard študentov in za njihovo pripravljenost, zaslužiti si denar za študij s honorarnim delom. Se vedno raje dajejo honorarne službe po »privatni liniji« — ne potrebnim.

IZ KLUBOV

Postojni akademski klub je že dolgo znan po svoji delavnosti. V četrtek, 4. aprila, je priredil debatni večer. Večer je bil dobro uspel.

Mariborski akademski klub je bil lani povsem nedelaven. Sedaj pa se je reorganiziral, izključil nedelavne člane in prvi uspehi pri delu so se že pokazali. 5. aprila je imel občni zbor, kjer so člani pregledali svoje dosedanje delo in napravili načrte za bodoče delo. Izvolili so nov odbor.



SODNA PALACA, PIRANSKE SOLINE IN KOMANDNI MOST

Zjutraj so s strahom govorili, da bo verjetno slabo vreme. Ni kazalo najbolje. Potem sta avtobusa odpeljala s trga pred univerzo. V Postojni se je vreme zjasnilo. In nekateri so to proslavili s požirkom sli-vovke. Med vožnjo do Kopra ni bilo večjih doživetij, razen morske bolezni, telovadnih vaj na sedežih in majhne-

prava bali, da bo brez sonca in meglen.

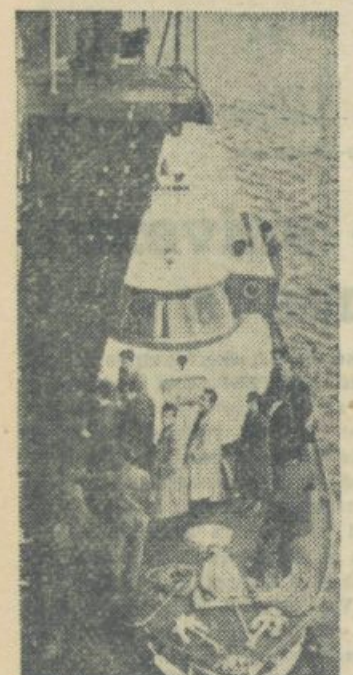
Slika zgornj:

Prvi častnik na ladji Rog razlaga skupini pravnikov ladijske naprave na krmi. Ladja je zasidrana v piranski ladjedelnici, kjer je podvržena natančnemu zdravniškemu pregledu strokovnjakov.

Nekdanja mestna hiša v Koprju, zbirališče meščanov, ki stoji nasproti sodni palači je služila za kulise temu posnetku. Seveda s sodobnim ženskim pravniki naraščajem.

Motorni čoln je obstal neke globoko pod ladjo in po umetnem visečem stopnišču bo treba zlesti na krov. Če komu spodrsne je v morju. K sreči so bili vsi zelo previdni, tako da se ni nihče okopal.

Po ogledu ladje so profesorji in študentje zadovoljni vračajo zopet na kopno.



ga postanka. Mornarji v sili vedno odvržejo tovar. V Koprju je bilo vsega: sonca, startu, smeha in slikanja. Kaj šele pride? V Piranu nadse priscen sprejem. Govori najprej predsednik občine in potem še dekan pravno-ekonomske fakultete. Potem predavanje o problemih našega pomorstva. Vprašanja in razlaga. Posebno zanimanje je za razvoj našega pomorskega gospodarstva in podjetja v Piranu. Popoldan stopijo udeleženci pravniške ekskurzije na palubo naše prekoceane ladje Rog. Kapetan in člani posadke jih odpeljejo po vseh prostorih ladje. In oči obudelejo vse, kar je za njih novega in neznanega. Tako imajo pomorščaki vedno dovolj vprašanj za odgovore. Nekoga zanima pot okoli sveta, druge svetovna pristanišča in daljne dežele, tretje tehnične naprave na ladji.

Slike našega urednika, ki je na povabilo spremljal ekskurzijo pravnikov v Koper, izloži v Piran, dajajo površen pregled dogodkov iz tega lepšega dne za katerega so se



Nezadostna skrb za zdravje študentov

Zdravstveni fond ima nalogo, da skrbi za zdravje študentov. Vsako leto organizira skupno s protituberkuloznim dispanzerjem tiudrogratiranje vseh študentov in besežiranje novincev. Uspeh te akcije je pomemben. Težki slučaji so že precej redki.

Izvedbo drugih načrtov pa omejuje pomanjkanje finančnih sredstev. Zdravstveni fond se vzdržuje z omejenimi dotacijami iz republiškega proračuna in iz fonda, ki ga vplačujejo študentje ob vpisu. Plaćevati pa mora zdravljenje vseh zavarovanih študentov, ki jih ni tako malo.

ZVEZANE ROKE

Zato na kakšne večje investicije ni misliti. Na Mežaklji stoji že od leta 1948 nedograjeno študentsko zdravilišče in okrevališče, ki so ga pričele graditi študentske brigade. Za dograditev in opremo pa še vedno ni mogoče dobiti denarja in napol dograjena stavba seveda propada. Zagrebški študentje, ki so z gradnjo zdravilišča pričeli istočasno, imajo zdravilišče in okrevališče že sedmo leto.

Po osvoboditvi so imeli ljubljanski študentje zdravilišče za tuberkulozne v Tupolčah pri Kranju in klimatsko zdravilišče ter okrevališče v Mošenički Dragi in Opatiji. Toda leta 1952 je svet za zdrav-

Za okoli 6000 študentov — dva splošna zdravnik in dva dentista... Brez zdravilišča — Največ bolni je zaradi neurejenega študentskega življenja — Težji bolniki ostanejo brez nege

stvo zdravstvenemu fondu obe okrevališči odvzel. Sedaj ima zdravstveni fond na razpolago le nekaj mest v nekaterih zdraviliščih ob Jadranu, na Mežaklji in v Tupolčah. Toda študente lahko pošiljajo tja samo na klimatsko zdravljenje, ne pa na okrevanje, ki bi bilo marsikomu nujno potrebno.

RES SEPARATIZEM?

Zdravstveni fond pa ima zvezane roke še v nekem drugem pogledu. Obe ambulanti, splošna in zobna, sta pod upravo Solske poliklinike. Naj se zdravnik, ki delajo v teh dveh ambulantah, še tako trudijo in imajo še toliko dobre volje, da bi pomagali zdravstvenemu fondu, so v svojem delovanju omejeni in vezani.

Popolnoma razumljivo in pravilno je, da zdravstveni fond teži za tem, da bi dobil pod svojo upravo tudi obe študentski ambulanti. Nekateri pa te težnje zavračajo, češ da so »separatistične« in gredo celo tako daleč da se zavzemajo sploh za ukinitvev študentekih ambulant, študentje pa naj postanejo tako samo eden izmed mnogih obiskovalcev že tako prenapolnjenih sektorskih ambulant.

Ta načrt je tako nemogoč in absurden, da se ne izplača o njem govoriti. Težnje študentov, da bi imeli svojo ambulanto pod upravo svojega Zdravstvenega fonda, pa ne moremo označevati za »separatistične«. Če imata lahko svoji ambulanti Tobacna tovarna, Litostroj in druga podjetja, zakaj je potem ne bi smelo imeti 6 tisoč študentov.

S PLJUČNICO NA SKEDNJU

Med študenti so najbolj pogoste razne žlečodne bolezni, predvsem ulcusi, in pa tudi različna hrevotična obolenja. Vzroki zanje so pač v študentskem načinu življenja. Prehrana je neredna, pogosto tudi slaba, k temu še različni živčni pretresi in preobremenitve. Študentje se pred izpitom naprežajo do skrajnosti, premalo spijo, preveč kadijo in včasih uporabljajo tudi razna tako imenovana doping sredstva.

Prav pri zdravstvenem stanju je velika razlika med študenti Ljubljancani in izven-

ljudbanskimi študenti, pri teh pa spet razlika med tistimi, ki so v študentskih domovih, in tistimi, ki si morajo sami skrbeti za stanovanje ali pa živeti iz dneva v dan po skednjih, pri znanjih, ali v čakalnicah itd. Taki študentje ostanejo v primeru bolezni brez kakršnekoli nege. Bolnišnice so seveda prenapolnjene, da bi jih lahko sprejemale, zato bi morali imeti na razpolago neko prehodno bolniško sobo, kjer bi se jim lahko nudila vsaj najosnovnejša zdravniška nega. Lani se je na primer zgodilo, da je nek študent ležal za težko pljučnico kar na nekem skednju. Podobnih primerov pa je še več.

POMANJKANJE VITAMINOV

Tudi različna zobna obolenja študentov izvirajo iz njihovega življenja. Vsako pomlad se pojavi val avitamini-za. Njihov izvor so pač menze. Hrana v njih sicer ustreza glede kalorij, nikakor pa glede vitaminov.

Pomanjkanje prostora in zdravniškega osebja se pri zobni ambulanti kaže najhuje. Dentista Klemenčičeva na primer sprejme vsad dan okoli 45 pacientov, povprečje pri drugih zdravnikih pa je 20 do 22 pacientov. Upanje pa je, da bo nova, tretja zobna ordinacija kmalu otvorena v naselju. Oprema je v glavnem že nabavljena.

ZANIMIV POSKUS ALI V BODOČE: TRADICIJA

Dan medicincev

Da gre za nekaj novega, bo lahko vsak takoj ugotovil, saj med raznimi »dnevi« še menda ni zasledil takega, ki bi bil namenjen študentom neke fakultete na ljubljanski univerzi.

Študij na medicini nekako slovi po tem, da tam študent izgubi smisel za kulturno in športno življenje in da mimo šolskih knjig le težko vidi še kaj drugega. Do sedaj je bilo na tej fakulteti res vedno največ dela okrog porečih študijskih vprašanj in so le-ta bila v ospredju tudi na študentskih letnih konferencah. Ko pa se je pred kratkim to udeležilo, so se pojavile želje, da študentje zažive tudi na drugih področjih. No, in odraz vsega tega naj bo letošnji »Dan medicincev«.

Na predvečer dneva, to je 18. t. m., pripravljajo dekan dr. Neubauer sprejem za profesorje in študente. Pri tem ga vodi želja doseči zblizanje med učitelji in slušatelji s srečanjem in v medsebojnih razgovorih, ki ne bodo zabeljeni z izpitno tremo. Vsekakor lepa prilika, da se prične rušiti »zid« med enim in drugim in prav verjetno je, da bo ta sprejem prva stvar, ki ga bo načela.

19. aprila, ko bo prost dan, bodo finalna srečanja za prvenstvo fakultete v raznih športnih panogah. Sekcija za športno medicino bo izvedla pred tem predhodna tekmovalna, v katerih upa, da bo zalela večino študentov. Tako bodo prvič razglašeni fakultetni prvaki v šahu, odbojki, namiznem tenisu in verjetno tudi nogometu.

Za lep zaključek in obenem prilika za podelitev nagrad zmagovalcem je predvidena v »Domu ljudske milice« kulturna prireditev, na katero bodo vabljani tudi profesorji in ostali, ki se zanimajo za delo in življenje medi-

cincev. Svoje sodelovanje v programu so obljubili že nekateri operni solisti, študentska folklorna skupina »France Marolt«, primorski pevski zbor in Akademski plesni orkester.

Jugoslovanska kronika

BEOGRAD: DVAJSET LET NAPREDNEGA ŠTUDENTSKEGA TISKA

● Zadnja številka beograjskega študentskega časopisa je posvečena dvajsetletnici naprednega študentskega tiska. Leta 1937 so se v Siminovi ulici zbrali napredni beograjski študentje in pod vodstvom Ivo-Lola Ribara začeli izdajati svoj časopis. Beograjski študentje tako praznujejo pomemben jubilej.

ZAGREB: DIPLOMA PO TRIDESETIH LETIH

● Na zagrebški univerzi je pred dnevi diplomiral Ivo Zgorelec. Diplomiral je po tridesetih letih študija. Začel je študirati 1928 leta in v tem času 33 krat vstopal v semester. V svojem dolgem študiju je bil vpisan na vseh skupinah filozofske fakultete. Toda Zgorelec ni eden izmed dolgoletnih, nedelavnih in lenih absolventov, ki se kakor megle vladajo po fakulteti. On je verjetno najsimpatičnejša osebnost filozofske fakultete, kajti znal je mlade študente navdušiti za delo, odkriti v njih književne in silarske sposobnosti in jih pritegniti za delo. Zgorelec se s simpatijami spominja vsa zagrebška univerza, zlasti njegovega smisla za humor in razpoloženje.

SKOPLJE: ŠTUDENTSKA VAS

● Vas Dračevce se bo kmalu razlikovala od vseh drugih makedonskih vasi. Skopljanska agromomska sakulteta je sklenila, da bodo imeli v vasi Dračevce študentje stalno prakso. V tej vasi bodo preizkušali vse dosežke sodobnega poljedelstva. Delo bodo nadzorovali profesorji, asistenti in predstavniki družine organizacije vasi. V vasi bodo vedno ekipe, študentov agromomije, ki bodo raziskovali posamezna področja poljedelstva.

Kmetje so z velikim zanimanjem sprejeli to pobudo skopljanske agromomske fakultete. Kajti od znanstvenega dela v njihovi vasi bodo imeli predvsem korist sami.

ČRNO NA BELEM

POZNO, VEDNO PREPOZNO

Pred kratkim so telefonske žice prenesle v notranjost dežele besede skupine ljubljanskih študentov: »Pošljite takoj stipendije. Tako ne moremo več živeti.«

Gotovo so bile te besede bolj ostre kot je bilo potrebno. Toda zaradi tega problem ni nič manj pereč. Gre za zamude, ki nastajajo pri nakazovanju denarja za študentske stipendiste in proti katerim študentje nimajo nobenega pravnega sredstva, da bi jih preprečili. Pri podrobnejši oceni takih pojavov dobimo naravnost kričeke primere. Tako se dogaja, da posamezne ustanove in podjetja z več mesečno zamudo nakazujejo denar za svoje stipendiste. Študentje pa nimajo nobenega protisredstva. Kakšne težave povzročajo te zamude v njihovem življenju, ni težko uganiti. Študentje rabijo za svoje vzdrževanje denar vedno ob pravem času, kajti kakršen ničesar ne dobijo na zaupanje ali lepe oči. Razen tega je popolnoma nemogoče, da bi si iz sredstev, s katerimi razpolagajo, ustvarili prihranke za take primere. Vsega tega bi se morala podjetja in okraji zavedati. Najštevilnejše so takšne nerodnosti pri nakazovanju stipendij pri posameznih okrajih, kjer tudi pogoste intervencije in pritožbe s strani študentov nič ne pomagajo. Končno imamo tudi tukaj opraviti z ljudmi in podpisniki pogodb, ki so se ob sklenitvi zavezali, da bodo prezele obveznosti točno in pravočasno izpolnjevali. Ne pa da postopajo svojevoljno in nečloveško, na škodo slabšega in nezavarovanega.

LAŽ IMA KRATKE NOGE

Na naših združenjih postane navadno živahno, ko se odloča o odhodu študentov na prakso v inozemstvo. Takrat imajo ljudje vedno dovolj povedati in si radi pripisujejo zasluge, ki jih stvarno nimajo. Moralna načela, ki jih drugače zelo radi ponavljamo in naglašamo, postanejo nevažna, kadar se odloča o odhodu na prakso v inozemstvo.

Zgodilo se je, da je na neki fakulteti kandidiral za prakso tudi študent, ki ni štedil slovosperev o zaslugah, ki jih ima na fakulteti. Razmetaval in prečenjeval je svoje delo in študijske uspehe. Povsod je bil med prvimi in zbral je najlepša priporočila od vseh strani. Na sestanku, kjer so govorili o njegovem odhodu pa so ugotovili, da je bil med vojno proustaško usmerjen. Ta ugotovitev in zavrnitev prakse mu je pogrnala kri v glavo. Hobei je fizično obrabčati s kolegi, ki so na sestanku bili proti njegovemu odhodu. Na posebno pritožbo se je sestala partijska organizacija fakultete, ki je o tej zadevi razpravljala. In po zbranih podatkih in zaslišanju prič se je izkazalo, da prizadeži ni bil samo pristaš ustašev, ampak celo njihov jurinik.

Kje so tukaj moralna načela in kakšna je včasih morala nekaterih študentov?

(Nadaljevanje in konec)

Avstrijska vlada je pridobila avstrijsko socialno demokracijo, da bo socialna demokracija vsega sveta javno nastopila za mir in to brez aneksij in kontribucij. Seveda je to bilo tajno in so tudi odločili krog socialne demokracije na Dunaju bili skrajno previdni, da vzpodbude z vladne strani ne bi opazili. Tako so na Dunaju začeli z akcijo, naj bi se zastopniki vseh socialno-demokratskih strank, ki so tvorile drugo internacionalno, sestali na nevtralnem ozemlju Švedske v Stockholmu, kjer naj bi sklenili skupno resolucijo za mir. (Henrik Tuma: Iz mojega življenja. Spomini, misli in izpovedi, Ljubljana 1935, str. 358). Tudi slovenska socialna demokracija je 17. 4. 1917 »pozdravljala stockholmsko konferenco kar najtopleje«. Nikakor se ni mogla otresti avstromarksističnih vplivov.

30. maja 1917 so jugoslovanski poslanci v dunajskem državnem zboru prebrali »majniško deklaracijo«, zahtevali samostojno državo, sestavljeno iz dežel monarhije, v kateri žive Slovenci, Hrvati in Srbi pod žezlom habsburško-lotarinške dinastije. Vzemirilo se je naše politično zatijje. Tudi socialno-demokratsko stranko je zmedlo. Oficialno vodstvo odklanja »majniško deklaracijo« in se sklicuje na »tivolstvo

resolucijo«. Opozicija »socialistična omladina« ki javno nastopi 1917 in zagovarja revizionistično masarykovska načela, v nacionalnem pogledu pa smatra državo za postulat demokracije, se izjavi za »majniško deklaracijo«. To je bila Prepeluhova struja, ki je svojo idejo razložil v »Problemih našega naroda«. Ta struja je hkrati z delom slovenske mladoberalne buržoazije sicer predvidevala zlom Avstroogrške, toda nacionalnega vprašanja Slovencev in drugih zatiranih avstrogrških narodov ni pomnovala kot vprašanje revolucije, temveč je v njem videla vprašanje, ki ga rešujejo in ki ga bodo rešili zmagovalni antantni imperialisti in »nacionalni« kapitalisti slovenskih narodov (II. kongres KPS, Ljubljana 1949. Politično poročilo, str. 27). »Omladina« ustanovi Slovensko socialno matico, gospodarsko podlago, predvsem za publicistično delo, v kateri iščejo temelj za izvršitev vseh svojih načrtov. Začno izdajati socialistično revijo »Demokracija« (1918), katere urednika je bila Alojzija Stebi, ki postane pozneje član KP. Ko preneha izhajati »Demokracija«, nadaljuje SSM z izdajanjem »Naših zapiskov«, ki jih ureja dr. Milan Lemež. Ko tudi ta postane komunist, mu odvzamejo uredništvo, uredniki postanejo Prepeluh, Fran Erjavec in dr. Lončar, ki leta 1920 postane tudi predsednik SSM. Tako vidimo, da se je ta opozicija »Omladine« kmalu razbila.

V stranki je vrela Manjšina, ki je sprejela »majniško deklaracijo« in večina sta idejno in organizacijsko hodili svoja pota. Nasprotno se je pokazalo tudi na X. strankinem zboru na koncu leta 1917, kjer je bil edini delegat »Omladine« Rudolf Golouh. Zbor pa sta vodila

Delavstvo in slovenska socialna demokracija

Čarni Ludvik

dr. Tuma, ki je bil v tem času ideolog stranke, a kmalu ostal osamljen in brez vpliva, ter Anton Kristan, ki je bil absolutni gospodar v konzumnih družinah in strokovnih organizacijah. Zbor se v »soglasju« svojo takozvano tivoljsko resolucijo iz leta 1909 izjavlja za majsko deklaracijo, »tisto kričeče navdušenje ... bolj plod demagogije nego izraz ljudske volje«, kakor je to imenoval Tuma, ki ni razumel, da je bila izraz demokratsko-nacionalne revolucije slovenskega naroda. Toda kljub temu je oficialna stranka sledila »Omladini«, gledala majniško deklaracijo, Tuma je imel na zboru stranko referat o političnem položaju in predlagal resolucijo, ki je bila z majnimi spremembami zgla-

sovana in zahteva za Avstro-ogrsko popolno demokracijo vse javne uprave, osnovenje popolnoma svobodnih samoupravnih občin in okrožij, odstranitev kronov in delnih zborov in enako, tajno ter proporcionalno volilno pravico. Enakorodne občine in okrožja naj se zdru-

žijo v eno narodno politično zvezo kot »nepretrgano gospodarsko, prometno in pravno celoto« s polno pravico samoodločevanja v kulturnih, gospodarskih, socialnih in upravnih zadevah. »Zahteva združbo teh samoupravnih narodno-gospodarskih enot v federativno adrijansko-donavsko sudetsko državno zvezo kot prirodno prometno-gospodarsko narodnostno in politično državno celoto s pravico samoodločevanja...« (Tom V., str. 319).

Tumova zamisel federacije gospodarskih narodov izraža misel meščansko-demokratske revolucije. Nepravilno je ocenjeval gibalne sile narodnega vprašanja, ki je po njegovem meščanstvo, zato ga tudi rešuje v meščanskem smislu. Zanj je bilo nacionalno vprašanje bolj vprašanje gospodarske ren-

tabilnosti. »Zveza podonavskih narodov bi bila gotovo pozitivnejša državna formacija od razkropljenih majhnih držav, toda prej so vsi ti narodi morali dobiti popolno svobodo, pravico na samoodločbo do odepitve, potem šele bi se mogli združiti kot enakopravni narodi...« (Sperans: Razvoj slovenskega narodnega vprašanja, str. 189).

28. junija 1918 je bil v Ljubljani »svetoslovski delavski dan«, ki zahteva čimprejšnjo sklenitev miru, da se ojačijo in poglobijo strankine organizacije in izrazi željo, da se čimprej obnovi avstrijska internacionala »katere nujni predpogoj bodi zmogovito uveljavljanje ciljev miru, ciljev socialne in narodne osvoboditve«. Oficialno socialistično vodstvo je hitelo sodelovati s slovensko buržoazijo v »Narodnem svetu« in »Narodni vladi«. Buržoaziji je s sodelovanjem socialističnih voditeljev uspelo, da je prevzela deloma reorganizirani stari državni aparat, organizirala novo vojsko in vzpostavila red in mir, ter poklicala velsrsko buržoazijo in Karadjordjeviče.

Buržoazija je kmalu udarila po delavski stranki. 31. X. 1918 je Narodna vlada v Ljubljani izdala odločbo, da vsi dosedanj zakon in vse dosedanje naredbe ostanejo še dalje v veljavi. Omejitve svobodnega »zbiranja in združevanja se z odlokom (8. XI.) policijskega ravnatelja SHS v Ljubljani ne spre-

me. Spontano revolucionarno vrenje delavskih in drugih delovnih množic se je krepilo. Vpliv okto-brske revolucije, vračanje ujetnikov iz Rusije in upornost delovnih množic je povzročilo, da so se v vrstah socialistične stranke začele kazati odkrito levčarske tendence.

20. in 21. julija 1919 je stavkal mednarodni socialistični proletarijat iz solidarnosti do proletariata SZ, Stavka v Jugoslaviji ni »svetoslovski delavski dan« ... je v polnem obsegu in v vsakem oziru uspeša ... bila je izraz politične volje proletariata, orjaška manifestacija proti naklepom mednarodnega imperializma ... piše Alojzija Stebi in nadaljuje: »... In naša lastna stranka ima elemente, ki niso socialisti in ki ovirajo naravni razvoj proletarskega dela. Stavka je pokazala, da moramo tudi v naši stranki pričeti s čiščenjem in zato je ta stavka še prav posebno uspeša«.

1. in 2. XI. 1919 je bil XI. zbor JSDS v Ljubljani. Levo krilo je v programu ob opozarjanju slovenskega delavstva in kmečkega proletariata Slovenije, naj bo pozoren, izjavilo: »Neka-

teri naši voditelji, ki ste jim zaupali pred vojno, hočejo, da se priključite socialističnim ministrom Kovaču in Bukšegu ter njihovemu štabu ... Ti ministri so danes generali brez armade«. Prepričani so, da zahteva proletarijat združenje JSDS v Socialistično delavsko stranko Jugoslavije (komunistov), ki se je osnovala aprila 1919. Toda tudi levica ni bila revolucionarno odločna. Na ustanovnem kongresu SDSJ (K) niso sodelovali pod pretno, da nočejo cepiti svoje socialno-demokratske stranke, ker desničarji niso bili za združitev.

Tudi sredina je na zboru podala svoje »smernice«, ki jih je podpisal Rudolf Golouh in oblažuje, da je prišlo do razkola v stranki. Sredina ni za združitev s SDSJ(K), je pa proti delovanju socialistov v buržoazni vladi, kar želi socialistična desnica, ki se temu tudi ni mislila odreči. Levo krilo je na razpotju ali naj se odreče svoji politični liniji, ali pa izstopi iz stranke, da ne bi bilo izključeno.

11. IV. 1920 je levica ustanovila na svojem kongresu v Ljubljani, ni socialistično delavsko stranko. Levčarji so ponovno predlagali skupno udeležbo na drugem kongresu v Vukovaru (junija 1920) na kar so socialisti deloma pristali. SDS za Slovenijo se je vključila v SDSJ(K), ki se na vukovarskem kongresu preimenuje v KPJ.

Tako je bilo na Slovenskem osnovano jedro komunistične-za gibanje

AIESEC IN JUGOSLAVIJA

Milano, 14. do 21. III.

Rim, 21. do 24. III.



Končno skupna prireditev! Na sliki vidimo letak za mednarodne študentske športne igre, na katerih bodo sodelovale zveze študentov iz vseh držav sveta, organizatorji pa so predvsem francoski študentje, ki letos praznujejo petdesetletnico obstoja svoje organizacije.

Srednj marca je bil v Italiji IX. kongres AIESEC, t. j. mednarodne organizacije študentov ekonomistov. Botrovala mu je Italija kot predsedniška dežela. Ta čast ji je bila poverjena v preteklem letu na kongresu v Parizu. Praviloma namreč izberejo na kongresu državo, ki ji zaupajo organizatorji kongresa in s tem dobi ta država avtomatično naziv predsedniške dežele za tekoče leto.

AIESEC je organizacija, osnovana 1949 na pobudo skandinavskih dežel, ki pa so že pred vojno poskušale najti kakšno podobno obliko mednarodnega sožitja, a so morale med vojno to tradicijo prekiniti. V članjenih je 18 držav in to vse zahodnoevropske države razen Luksemburga, Irske in Portugalske, nadalje so člani Grčija, Turčija, Izrael, Kolumbija in ZDA. Jugoslavija je postala redni član 1953 po uspešnem prestanem poskusnem enoletnem stažu.

Značaj organizacije je poudarjen v statutu, ki pravi, da je AIESEC neodvisna in strogo apolitična organizacija in da se sleheren poskus kršitve statuta kaznuje z izključitvijo. Pri tem je predvsem mišljen poskus ingerence politične dejavnosti v sfero aktivnosti AIESEC in pa ostali prekrški proti pravilom statuta. Resnici na ljubo povedano se je AIESEC v devetih letih svojega obstoja tega osnovnega principa dosledno držal in uspešno zavrnil v svojih vrstah vse poskuse očitnega vmešavanja politike v svoje delo. Tenačativne težnje so se pojavile na raznih kongresih v različnih oblikah. En tak poskus je bila pobuda na lanskem kongresu v Parizu za katero so se mnoge članice zelo ogrevale, da bi namreč AIESEC zelo tesno koordiniral svoje delo s COSEC, kar bi nujno privedlo do določene oblike podrejenosti AIESEC in bi bila s tem oškodovana njegova neodvisnost. Na kongresu so sicer za dobre stike s COSEC, a nič več. Tako razpoloženje je bilo tudi letos. Drug tak negativen pojav je bila pobuda za ustanovitev stalnega sekretariata, kar tudi ne ustreza osnovnemu značaju organizacije. Ima pa organizacija svoj posvetovalni organ, t. j. »Advisory Council«, ki se sestaja neposredno pred kongresom in na podlagi zbrane materiala, ki mu ga predloži deželna gostiteljica, pripravi program dela kongresa.

AIESEC iz leta v leto raste in se razvija. Vsako leto sprejema v svoje vrste nove in »poskusne« članke. Težišče dejavnosti je izmenjava praktičanskih mest in strokovnih ekskurzij in ustrejanja tesnih kontaktov med študenti ekonomskih in sorodnih komercialnih znanj po svetu. Temu sledi zamenjava literature, primerjava študijskih programov, redni letni seminarji.

ki ga AIESEC organizira itd. Število praktičanskih mest je naraslo od 89 v letu 1949 na 1942 v lanskem letu. Tudi ekskurzije je več.

Jugoslavija je stalni član od 1953 leta. Leto 1952 je imela status poskusnega člana in to na predlog Nemčije z motivacijo, da se Jugoslavija zelo zanima za prakse, kar je konkretno do-



Predsedstvo AIESEC

kazala pri poskusni zamenjavi z Nemčijo. Nadalje smo bili pripravljeni izvrševati vse dolžnosti, ki jih imajo člani AIESEC.

Na letošnjem kongresu smo od 60 možnih mest zamenjali 50, ker je bila kvaliteta preostalih mest neustrezna bodisi po značaju delovnega mesta in pa tudi zaradi ostalih delovnih pogojev. Na letošnjem kongresu smo tudi predložili našo kandidaturu za organizacijo seminarja v letu 1958, a smo jo morali odstopiti močnejšemu konkurentu — Nemčiji.

Sodelovanje Jugoslavije v AIESEC je vseskozi principialno. Podpiramo sleherno pobudo za razširitev AIESEC na ostale države, ki še niso članice organizacije in skušamo z razpoložljivimi sredstvi zavreti slehern poskus političnega vmešavanja v delo AIESEC. Z veseljem smo sprejeli iniciativo nekaterih čla-

kateri članice obvezale, da bi proučile možnost ustanavljanja podobnih organizacij na drugih kontinentih, ki naj bi nato vskladile svoje delo z AIESEC, ker bi pomenila raztegnitev AIESEC v svetovno organizacijo, rahlijanje vezi med posameznimi članicami. Posebno zainteresirani smo bili v diskusiji o Poljski. Več fakultet na Poljskem je namreč pisмено izrazilo svojo pripravljenost sodelovati v AIESEC. V diskusiji so eni zagovarjali sprejem Poljske, drugi pa so bili proti temu, ker bi to zaradi odvisnosti poljske študentske organizacije od IUS pomenilo kršitev načela apolitičnosti. Predstavniki Jugoslavije so v diskusiji poudarili, da je tak strah neosnovan, ker je naša organizacija dovolj močna, da bo znala na podlagi izkušenj v preteklosti tudi v bodoče zatreči vsak poskus aktivnosti, ki bi ne bili v skladu s statutom, pa naj bi prišli z vzhoda ali zahoda. Nadalje smo poudarili, da moramo upoštevati izjave poljskih študentov o njihovi pripravljenosti za sodelovanje v AIESEC, ker so se Poljaki že za letošnje leto dogovorili o izmenjavi določenega števila mest z Jugoslavijo. Sklep kongresa je bil, naj voljovaljena predsedniška država (Avstrija) prouči konkretno možnost izmenjave in pritegnitve Poljske v AIESEC.

Organizacija kongresa je bila dobra. Delovni del kongresa je bil v Milanu, zabavni del v Rimu, posvečen izključno ogledu mesta, znamenitostim Rima in raznim častnim sprejemom (pri rimskem in milanskem županu).

podpredsedniku FIAT in istočasno predsedniku konfederacije. Delegatom so razna industrijske korporacije (Confindustria, Unione degli industriali del Lazio, Associazione fra le Casse di Risparmio Italiane) priredile slavnostne obede v »Casino delle Rose« v Villi Borghese, v Frascati v Villa dei Cesari. Na poslovljenem plesu v soboto 23. III. v hotelu Universo v Rimu smo se razšli in si zaželeli »See you again at the next Congress at Vienna«.

G. M.

Telegrami

KAMPOT, CAMBODŽA. Princ Sihanouk je na govoru v mestu Kampot izjavil, da se vlada pripravlja na ustanovitev državne univerze. Za sedlo namravljajo ustanoviti medicinski college in »pravno akademijo«. Princ Sihanouk je tudi dejal, da bodo tehnično visoko šolo ustanovili po nekaj letih. Lani so te državne ustanove osamili nižjih srednjih šol in dve višji, v Cambodži pa je razen tega 270 osnovnih šol s 43.000 učenci.

PEKING, KITAJSKA. Osemčlanska delegacija Avstralske študentske zveze je v januarju in februarju obiskala univerzitetna središča Nove Kitajske.

CAMBRIDGE, ANGLIJA. V tem univerzitetnem središču, kjer študira 503 študentov, so izvedli anketo. Vprašani sta bili: Ali ste se odločili, da po diplomu emigrirate iz Velike Britanije in ali nameravate to storiti, pa se še niste odločili? Na prvo vprašanje je pritrdilo odgovorilo nad 11% študentov in 34% študentk, na drugo vprašanje pa se je 27% študentov in 15% študentk izjasnilo za eventualno emigracijo. Velikina anketirancev namerava emigrirati v Kanado, nekaj pa tudi v druge prekomorske dežele.

MADRID, ŠPANIJA. Prej so študenti v Barceloni bojkotirali mestni promet, sedaj se je ta akcija prenesla na glavno mesto. Istočasno so sklicali javne sejanke, ki so imeli komunistični značaj in oblikovali lanskimi dogodkov, ki so resno prizadeli študentske kroge. Policija je seveda intervenirala, študenti so se umaknili v pravno fakulteto in vpili »Svobodo Barceloni!«

PEKING, KITAJSKA. Skupina sovjetskih študentov, ki šteje 38 članov, je prišla študirat na Kitajsko. Študirali bodo predvsem medicino, literaturo in zgodovino.

HANOI, VIETNAM. Pred nedavnimi je bil v tem mestu kongres vietnamskih študentov. Medtem ko je bila v »francoskih« šolah v tej deželi samo ena univerzitetna ustanova, jih imajo sedaj kar pet s skupno 3800 študenti. V zadnjem času so ustanovili tudi tri srednjih šol, razen tega pa kar lepo število študentov študira v tujini (SSSR — 1200).

COLOMBO, CEYLON. Poročajo, da so tu ustanovili budistično univerzo, na katero se bodo lahko vpisali tudi študenti iz drugih držav. Nova univerza nima prvenstveno verskega značaja, saj so glavni predmeti naslednji: azijski jeziki, budistična umetnost, kultura, filozofija, psihologija itd.

BONN, NEMCIJA. Pred nedavnimi so bili v Zahodni Nemčiji predstavniki poljske študentske organizacije ZSP. V tem so študenti prehiteli diplomate obeh dežel, ki se niso postavili silovito med Zahodno Nemčijo in Poljsko. Poljski gostje so obiskali več univerzitetnih in industrijskih središč. Pogovarjali so se s predstavniki nemških študentskih organizacij o možnostih in oblikah sodelovanja. Podpisali so tudi sporazum, v katerem je na prvem mestu zamenjava delegacij.

NEW DELHI, INDIJA. Zaradi spora okrog Kašmira so študentje demonstrirali v indijskem glavnem mestu. Ob tej priložnosti so javno zažgali sliko predsednika pakistanske vlade. Skoraj istočasno so bile študentske demonstracije tudi v Karačiju, kjer so demonstranti zahtevali svobodo plesbišč v Kašmiru. Vlada predstavnika obeh držav sta pozvala študente, naj opuste demonstracije, ker to ni v interesu miru in mirnega reševanja problema.

OTTAWA, KANADA. Študentski časopis »Queen Journal« je dvignil nemalo prahu, ko je objavil rezultate ankete o privatnem življenju študentske mladine. Po tej anketi naj bi bili študenti na kraljevi univerzi v Kingstonu nezainteresirani za študij, bili bi neprijazni, domišljivi ženskarji, ljudje brez čustev, ki raje pijejo, kot pa da se posvetijo študiju. Ali je bila to samo anketa zaradi ankete ali pa so hoteli še kaj drugega, tega časopis ne pove!

KÖBENHAVN, DANSKA. Spet so študentje zelo razburjeni zaradi novega zakonskega osnutka o šolstvu. Ta novi zakon bi dajal ministru za prosveto možnost, da se lahko neposredno vmešava v probleme visokošolskega študija.

MANCHESTER, ANGLIJA. Zelo zanimivo tekmovalstvo so organizirali študentje v tem mestu. Letos prvega marca so tekmovali, kdo bo pred »pristopom« v Londonu Stali so ob cestni in ustavljali avtomobile. Vsak tekmovalca je moral razen tega v glavnem mestu izpolniti še nekatere druge pogoje.

Studentje - delavci v Avstriji

Bomba je eksplodirala — dva mrliva pri prometni nesreči. To so vodni naslovi dunajskih bulvarskih časopisov. To je bilo mogoče večeraj, predvečerajšnjim ali kdaj prej. Mlad človek hodi po hrupnih restavracijah ali pa po zakajenih kavarnah in s prijaznim glasom ponuja časopise. Ljudje, željni senzacij, blazno segajo po najnovejši izdaji, da bi kar najbolj podrobno zvedeli za zadnje dogodke, medtem ko nihče ne pomisli, kdo je bil ta prikupni prodajalec. Bil je študent-delavec. Že širi leta si na ta način služi kruh, kajti oče

menjeni. Rešitev vidijo v pomoči države, ki naj bi stipendirala študente, kajti stipendije, ki jih daje država, so minimalne, kar najbolj nazorno pokažejo tilde procenti. Številčni prikaz zaposlenih v odstotkih bi izgledal: na vseh gospodarskih visokih šolah je 19% moških stalno zaposlenih, 7% priložnostno. Na vseh umetniških visokih šolah je 32% moških stalno zaposlenih, 6% priložnostno, 29% žensk stalno dela in 5 in pol odstotka priložnostno.

Odstotek zaposlenih na drugih univerzah in visokih šolah je:

	stalno	priložnostno
Univerza Dunaj	15%	12%
Univ. za svet. trg. Dunaj	27%	5%
Univerza Innsbruck	30%	3%
Teološka fakult. Salzburg	28%	
Univerza Opar	22%	3%
TVŠ Dunaj	14%	7%
TVŠ Opar	16%	5%
Veterinarska VS Dunaj	7%	10%
VS za poljedelstvo Dunaj	6%	3%
Rudarska VS	5%	1%

— upokojeni uradnik — mu ne more nuditi sredstev za študij.

Včasih so se socialno šibki študentje preživljali z inštrukcijami ali s poučevanjem glasbe, toda študentje delavci so značilna pojava sedanjega časa. Potrebna dejavnost za vzdrževanje je kaj dober barometer socialnih razmer doma. Res, da pravi stari pregovor, da se dve-ma gospodarjema ne da služiti, toda to za marsikaterega študenta ne drži.

Profesorji in drugi uradni predstavniki vse bolj pogosto govorijo, da zavzema mera borbe za eksistenco takšen obseg, da je v nasprotju z osnovnimi interesi poklicne izobrazbe. Med drugim pravijo, da se mora država zavedati, koliko in kako sposoben kader potrebuje. Študij zahteva celega človeka, ne pa uklenjenega v vsakodnevne skrbi za vzdrževanje in knjige, kajti študij je intenzivno zaposlevanje z izbrano materijo, nikakor pa ne stranski poklic. Namen študija naj ne bo zgolj borba za prazen naslov, ki ne izraža vsebinske odgovornosti. Če jim naj verjamemo, je danes v Avstriji 90% takih študentov. Tudi zdravstveno stanje študentov je silno neugodno, posebno tistih, ki so preveč obre-

SAMO INFORMACIJA

Prakse - ekskurzije - srečanja

Kar se praks v tujemstvu tiče, mednarodni odbor še vedno meni, da naj potujemo v tujino tisti, ki imajo za to strokovne kvalitete in ki delajo v študentski organizaciji. Prednost imajo tisti kolegi, ki do sedaj še niso šli na prakso v druge države.

Kolikor na mednarodnem odboru vedo, študira v tujini 27 ljubljanskih študentov (to so tisti, ki so tam s posredovanjem tega odbora in Sveta za kulturo...). Večina teh je zunaj na specializaciji ali pa na eno in polletnem študiju m sicer v Heidelbergu, Parizu, Londonu, Berlinu itd.

Ekskurzije letos? Strojniki, ekonomisti in igralška akademija gredo v Italijo. Geografi bodo morda odirali na Poljsko, rudarji pa pojdejo v ČSR.

In kulturniki? Folklorja je že bila v Celovcu, pojdejo pa še, saj je njihovo sodelovanje na mednarodnih folklornih prireditvah že tradicionalno. Verjetno bo tudi APZ odšel malo v svet, to pot na Nizozemsko.

Kakor lansko leto in predlansko leto bomo tudi letos priredili v Ljubljani mednarodno študentsko srečanje. Prireditve bo v mesecu juliju, program pa še ni natanko določen. V Ankarano bo tudi letos seminar, a ne bo imel mednarodnega značaja. Udeležili se ga bodo predvsem študenti iz Poljske. V jugoslovanskem merilu pa bo letos študentski seminar spet v Dubrovniku. Glavna tema: študijski problemi.

Kot vedno tudi to pot objavljamo nekaj »biserov« iz študentskega »vseoslova«. Avtor je belgijski študentski list »LE CARABIN«, ki izhaja v mestu Liege.

Kako je na izpitih?



1. pustimo profesorja, da sam govori...



2. kakor prijetna, vsakdanja konverzacija...



3. naivno...



4. odločno...



5. zabavno...

Jože Pogačnik

Književnost na straži

POŠKUS SPLOŠNE OPREDELITVE SLOVSTVA V ČASU NOB

Da bi naše bralce seznanili z literarnim ustvarjanjem med NOB, objavljamo danes prvi del eseja oziroma uvod za esej Književnost na straži.

Narodnoosvobodilni boj pomeni najglobljo prelomnico v zgodovini slovenskega ljudstva. Naš človek, obsojen na smrt, tlačin v ponižan, izmučen od trpljenja, je nenadoma raztrgal vezi, se jih otresel in planil v boj za čast naroda, za pravice stiskaneega ljudstva. Ta zgodovinski korak je velik. Pomeni prerod našega naroda, njegove moči, dejanja in nehanja, pomeni izoblikovanje zavesti o sebi in svojih pravicah. Ljudstvo, zadeto v dno svojih domovinskih in socialnih čustev, se je zavedlo Goethejevih besed iz Fausta, da si samo tisti zasluži svobodo in življenje, kdor si ju vsak dan znova osvaja. V spreminjanju družbenih silnic je ljudstvo preoblikovalo sebe. Revolucija, ki se je na zunaj izbojevala v letu 1945, se na znotraj, v ljudeh naše dežele, še vedno bije.

V tem preoblikovanju slovenskega ljudstva, v klesanju novih črt njegovega življenja, misli, šeg in navad, je imela pomembno vlogo književnost. Ta je opajala našega človeka, mu nudila poleg lepote vsebino za življenje, posredovala spoznanje človeških resnic in družbenih dogajanj. Posvetila se je ljudstvu, rastla iz njega in njegovega doživljanja; v njej so se odražala človekova trenja s samim seboj in s soljudmi, njegovo pohanje za resnico in smislom življenja. Prosta vseh vezí in predsodkov, je naša književnost med narodnoosvobodilno vojsko dokazala, da pravilno pojmuje svojo družbeno funkcijo. Prav zato predstavlja nekaj svojiskega, specifično slovenskega, kar se je porodilo iz miselnega in čustvenega sveta našega človeka, rastle na tradicijah Prešerna, Levstika in Cankarja, a hkrati izražalo burno doživljanje svetovnih dogodkov in zorelo v času, ki ni dovoljeval osredotočenja in izdelave. Kljub vsemu pa je v tej književnosti toliko topline in bojevitosti, iskreno čutnega zanosa, da jo velja ceniti in spoštovati. V njej morda ni estetskih vrednot večjega formata, so pa dragocenosti v tem, ker je zaznamovala v zgodovini slovenske literature stran, ko je bilo naše ljudstvo v zgodovinski preizkušnji.

Ko so jugoslovanski državniki leta 1941 podpisali, da pristopajo k trojnemu paktu, s tem niso izgubili le pravice do vodstva pri narodnih, ki so jih prodali na milost in nemilost fašističnim imperialistom, ampak so izgubili tudi svojo čast, opijavali narodove svetlinje in se tako onemogočili. Ljudstvo, ki je spoznalo stremuško, priljubeno in koristno politiko teh laži-veličin, se je vznemirilo in s protestom pokazalo svojo nesoglasnost. Razmere pa se niso dale ublažiti. Nemški vojaški stroj, ki sta se mu pripeljala italijanska nenastitnost in japonska pohlepnost, je nemoteno napredoval. Ozračje Evrope 1941 je bilo napeto. Nad njo so se vzdigovali krilki trpinčenih narodov, žalostni glasovi izgnancev so odmevali preko poljan in veter, ki je vel čez pogorišča in opustošenja jih je odnašal, jih ojačeval, da so se združili v en sam krik groze, strahu, obupa in žalosti. Nemški nacistični škorenj, katerega prva žrtve je postala že leta 1939 Poljska, je zanesel nov svetovni požar, ki se ni omejil le na določen obseg, marveč s svojimi žubriji požar ves svet. Fašizem je bil kot pobesnela zver, ki na svoji poti tepta in uničuje vse, kar koli ji pride pod noge. Potem, ko so pred njim ležali zlomljeni že Poljaki, Nizozemci, Danci, Belgijci, Francozi, Norvežani in Grki, je neglede na nenapadljivo pogodbo pokazal zobe Sovjetski zvezi, ji zasekal v prvem zaletu težko rano in prodrl globoko v njeno osrčje.

Tudi jugoslovanske narode je zatekla žalostna usoda. 6. april 1941 je tisti zgodovinski datum, ki je dokazal, da so voditelji neznačajni, egoistični in nevedni zaupanja, ki ga je ljudstvo stavilo vanje. Pred Nemci in Italijani so ukirili hrbenice, se spremenili v njihove najbolj vdane služabnike in začeli lastno ljudstvo bití v obraz. Slovensko prestolnico z okolico so z geslom: »Tutti siamo figli di Dio« zasedli Italijani in jo proti načelom mednarodnega prava sredi vojne priključili svoji državi kot Ljubljansko provinco. Jugoslovanska kraljeva vojska je položila orožje in podpisala kapitulacijo. Kralj in vlada sta zbežala v tujino. Nemški nacisti in italijanski fašisti so se košatili po slovenskem ozemlju. Čas je v slovenski zgodovini začel pisati najtemnejšo, najstrašnejšo, obenem pa tudi najbolj veličastno stran. Slovensko ljudstvo, ta umirajoči milijon med mrličji, ki ga je trpljenje krotovilo, je bilo obsojeno na izgnanost s sveta. Smrtna obsodba je bila že podpisana in rablji so se pripravljali na nečedno početje.

Toda — glej! Kot se je nekdaš bajestovni plit Feniks dvignil iz ognja čisti in preroden, tako se je zgodilo tudi Slovenci. Sredi blokad, racij, neprestanih nevarnosti, sredi morečega, strašnega vzdušja in trepetja je vzbuhnil kres odpora, katerega osnovno vprašanje je bila narodnostna osvoboditev izpod tujih zavojevalcev in ustvaritev nove, ljudske oblasti. Osvobodilna fronta je poveljala narod v boj.

Po slovenskih vaseh se je začela pesem kmečkih puntarjev s pozivom: »Le vkup, le vkup, uboga gmajna...«. Bojevniki, ki so se uprli nasilju, so s skrajnim preizidom smrti padali v gozdovih, narod je hiral in se krčil; po italijanskih in nemških ječah, po taboriščih, v domačih vaseh, mestih, po od nekdaš belih cestah, ki vežejo kot pisani trakovi naše kraje, so streljali talce. Gorele so vasi, toda sredi ognja, dima in pepela, sredi grozot in največje človeške brutalnosti se je razlegla pesem slovenskih brigad, ki so verovale v svojo moč in poudarjale: »Na Slovenskem smo mi gospodar.« Partizanski odredi so se s skoraj golimi rokami spoprijemali s tanki in motoriziranimi četami. Čas se je bojeval od zore do mraka in se v snu za novo pojmovanje življenjske vsebine sam s seboj proti sebični miselnosti, ki ga je v približevanju cilju še motila. Viharna drama, ki jo je ljudstvo preživljalo, je terjala neizprosno od vsakega posameznika svobodno odločitev. Podobe in priče davnih prednikov so obledjevale, zdele so se majhne in ne dovolj pomembne v teži zgodovinskih dogodkov. Novemu človeku, ki se je rodil iz njih in na njih raste, niso moge več nuditi čustvenega, lepote in nazorskega zadoščenja. Vse poti so se združevale v cesto k preprostem človeku, ki je bil samo človek, in ki je z zavestno kretnjo stopil iz sebe v svet ter se uprl nečloveškemu nasilju. V ognju narodnoosvobodilne vojske se je kovala bratstvo, ki je postalo najosnovnejši pogoj boja in temelj političnega edinstva. Ljudska vojska je bila glavno orožje odpora in naše revolucionarne preobrazbe. Okupator se je posluževal nasilja in ropanja ter podžigal in organiziral bratomorno klanje. Slovence je začel moriti Slovenca — brata in upravičeno so po partizanskih ilegalnih časopisih ponavljali besede našega pesnika: »Kako strašna slepota je človeka! Enotno narodnoosvobodilno gibanje je bilo politična osnova našega boja, boj zoper domače izdajalce pa sestavlja del odpora proti okupatorju. Eden osnovnih elementov naše zunanje politične linije je bila enakost s slovenskimi narodi. Sredi vojne vihrje so na Balkanu nastajali novi odnosi. Večina jugoslovanskega ljudstva se je strnila v eno samo močeno partizansko pest.

Čas pa je bežal s silovito naglico. Nemški orel se je zamajal. Poraz pred Stalingradom pomeni prvi udarec Nemčiji, katere zvezda odletel tone. Vmes je udarila še italijanska kapitulacija. Moč fašističnih sil se je začela krhati. Nemci pa so, še vedno trdno uverjeni v zmago in nezmotljivost svojega »führerja«, prizadejali slovenskemu narodu toliko gorja kot si ga ni mogloče misliti. Razdvojlji so naše ljudi in povzročili vojsko med brati. Slovenski možje, fantje, žene in dekleta so plačali svoj davek času. Terenci, ilegali, kurirji in bojevniki so doživljali najtežje preizkušnje. Marsikateri izmed njih je omahnil v boju za svobodo. Iz njihove krvi so vzklike sveže sile in stopale na njihovo izpraznjeno mesto v bojni vrsti. Tudi slovenska žena se je pogumno postavila na stran slovenskih sinov in se kot bojničarka ali preprosta bojevnica »s svojim ljudstvom vred enakovredno borila« (Zima Vrščaj-Holly). Begunje z Drago, Ljubljanske ječe z Gramozno Jamo, pa taborišče na Rabu, Mathausenu, Buchenwaldu in Dachau, potem take tragedije kot jo je doživel na primer Pohorski bataljon, to so postaje s trnove poti v svobodo. Mrtvi obrazi padlih pa so tovaršje se podžigali v boju, njih osteklene oči, razmesarjena trupla, nečloveško iznakažena, so jih tirala naprej. Slovenska zemlja je bila okropljena s krvjo, zato še bolj dragocena in ljubezni vredna. Bojevnike za svobodo je pozivala k pogumu. Glasovi mrtvih tovarišev, ki so kot seme za nove čase trohneli v zemlji, pa so klicali, da bi za to, kar so umrli, hoteli vnovič dati mlada življenja.

Slutnja novega dne, ki so ga napovedovali naši najboljši sinovi v zadnjem stoletju, in katerim so se partizanski odredi oddolžili s tem, da so brigade nosile njihova imena ter s tem že na zunaj hoteli poudariti svojo povezanost z vsem, kar je bilo pri nas socialno naprednega in pozitivno človeško etičnega, se je začela uresničevati. Fašizem je poginjal; njegovi zadnji utrpi so še povzročili potoke solza in krvi, toda nemškemu dvoglavlju orlu je zmanjkalo tal pod nogami, prenehal je sanjati o velškanskem življenjskem prostoru in bil maja 1945 prisiljen podpisati brezpogojno kapitulacijo.

Partizanski odredi so osvobodili svojo domovino, se spet vrnili domov k svojem in začeli živeti novo življenje. Velikega napora, bojev, krvi in ognja, težkih ofenziv, pohodov v zimi, streljanj, obežanj in trpljenja pa se ne dá pozabiti. Iz tega raste roža razumno in svobodno urejenih odnosov med ljudmi. S to dediščino v duši stopa sodobni človek z jasnimi pogledi in trdnim korakom v svet novega humanizma in etosa.



PORTRETI MLADIH UMETNIK USTVARJAJ, NE GOVORI!

Bila sem vesela, ko sva končno le sedela v eni tistih ljubljanskih kavarn, kjer ljudje iz navade prodajajo dolgčas ali pa prihajajo na kratke, priljubljene pomenke, obvezno zalite s črno kavo, odšavljene z vonjem po cigaretnem dimu in trudne zaradi mučne teže, nekakšnega nesigurnega, malomeščanskega vzdušja. Naj, seveda, to ni motilo! Počasi, skoraj neopazno je razgovor prešel na vsa tista standardna vprašanja, ki smo jih že tolikokrat videli natisnjene, da bi lahko zvenela že preveč uradniško suhoparno in okostnelo, če ne bi to pot predstavljala človeka, ki jih je znal ožviti s svojim mladostnim poletom, z ljubeznijo do dela in življenja. Kaj mi je torej povedal mladi komunist in dirigent Ivo Petrič?

»Ne bom našteval vseh tistih življenjskih in individualnih okoliščin, ki polnijo osebnost legitimacijo, saj so pri vseh ljudeh bolj ali manj podobne. Po rodu sem Ljubljčanin. Na glasbeni študij sem prišel resno misliti šele po končani gimnaziji. Kot dijak sem brez posebnih namenov igral na klavir. Sedaj pa imam za seboj še srednje glasbeno šolo in sem slušatelj IV. letnika na Akademiji za glasbo, kjer me na oddelku za dirigiranje poučuje dr. Danilo Svava, na oddelku za kompozicije pa Lucijan Marija Škerjanc. Sem tudi član radijskega simfoničnega orkestra v Ljubljani, razen tega pa še v Drami dirigiram scene glasbe.

Moj dosedajni javni nastopi? Kot študent sem dvakrat dirigiral orkester Slovenske Filharmonije, v mesecu maju pa bom nastopil kot dirigent na koncertu, ki ga bo priredil radijski simfonični orkester skupaj s slušatelji — solisti z Akademije za glasbo.

Kot sem že omenil, študiram tudi kompozicijo. Mislim, da bo vsak čas minilo pet let, kar sem se pričel resno ukvarjati s kompoziranjem. V mojih prvih skladbah se kažejo vplivi glasbene klasične, romantične in impresionizma. Že nekaj let sem pa pišem v sodobnem glasbenem slogu, o čigar vrednosti in možnostih ustvarjanja, ki jih dajem, sem si že kolikorotko na jasnem. Moja želja je, da bi se tudi v slovenski glasbeni kulturi čimbolj utrđil, saj do danes nima v njej še nobene prave tradicije. Na mnogih področjih glasbenega ustvarjanja še vedno prevladuje romantična smer. Mene zanima predvsem absolutna glasba in sicer v glavnem komorna in orkestralna. O tem priča tudi moje delo. Na področju komorne glasbe sem namreč napisal že vrsto sonat za vse glavne pihalne instrumente kot flavto, oboe, klarinet in fagot, potem še za godalni kvartet, pihalni kvintet in variacije za violino in klavir. Med orkestralna dela pa štejem Divertimento za orkester na pihala, ki ga je simfonični orkester Radia Ljubljane že izvajal, Concerto grosso za godalni orkester in Koncert za flavto in orkester. Zadnja dva bosta izvajana v mesecu juniju na koncertu del članov kluba kompozitorov. Sem spada tudi simfonija Goga, za katero sem leto sprejel Prešernovo nagrado, in jo je orkester Slovenske Filharmonije že izvajal. Nekateri moji skladbe so bile že izvajane ne samo v Radiu Ljubljana, ampak tudi v Radiu Zagreb, na Dunaju in v Bayreuthu.

Ker sem že omenil klub kompozitorov, naj kot njegov predsednik povem še nekaj o njem. To je z vseh vetrov zbrana skupina ljudi, različnih stilnih pogledov, ki rastejo in iščejo drug ob drugem. Sicer pa v njem vedno bolj prevladuje napredna usmerjenost, za katero je značilna želja, da bi se čimbolj približala sodobnim evropskim glasbenim stremiljenjem, in se njim ob strani razvijala dalje. Skoda je, ker le malokdaj nareti na pravo razumevanje. Moram pa tudi povedati, da je temu kriva neka okostnena vztrajnost, s katero mnogi naši glasbeni ustvarjalci ostajajo na že zastarelih oblikah glasbenega ustvarjanja. Med starejšimi je morda Slavko Osterc edini, ki ustvarja v koraku s sodobnim evropskim glasbenim razvojem, od mlajših pa kot taka cenim Uroša Kreka in Primoža Ramovša. Te izbrane besede mi narekuje pričanje, da mora biti tudi glasba, kot vsaka prava umetnost,



v kar najbolj popolni meri odraz glasbenih stremiljenj časa, v katerem je nastala, ker le tako opravičuje svoj obstoj in ima človeku svoje dobe kaj povedati.

Povrnimo se h klubu kompozitorov in si ogledimo njegovo delovanje! Poleg tega, da smo ga ustanovili za trdnostjo afirmacijo naših umetniških stremiljenj, smo kot mladi kompozitorji šele v njegovem okviru našli odlično možnost za pravljanje samostojnih umetniških večerov na katerih se predvajajo naša dela in nas predstavljajo širši kulturni javnosti. Tako smo do sedaj organizirali že pet komornih večerov, junija meseca pa bomo imeli svoj drugi orkestralni večer, na katerem bo orkester Slovenske Filharmonije pod vodstvom dirigenta Sama Hubada izvajal naša dela. Sploh moramo poudariti, da nam pri tem zelo pomagajo naši dirigenti, filharmonično vodstvo in sam orkester Slovenske Filharmonije. Brez njihove vsestranske pomoči in razumevanja, vsega tega ne bi mogli nikoli izvesti. Tudi obisk naših prireditev je bil vedno zadovoljiv. Osebo pa nas veseli, da glasbeni kritiki recenzirajo naše glasbene večere prav tako, kot vse ostale prireditve v Slovenski Filharmoniji.

Radi bi vedeli kakšno je moje mnenje o zabavnih glasbi? To vprašanje je danes že skoraj obvezno postavljeno vsakomur, ki pride v kakršne koli resne stike z glasbeno umetnostjo. Morda čakate, da se bom razburil in jo ožigosal kot ničvredno, barbarsko ali še s kakim drugim temno zveneti pridvnikom. Nel Tu si ne delam problema in ga tudi ne vidim. Mislim, da je vsa stvar v pravih ločitvi zabave od umetnosti. Zabavna glasba ne dela resni nobene škode, ker se po svojem namenu razhajata. Opazujte njun razvoj in ga med se-

-mm.

Mlada pota in najmlajši pisci

pisu, ki se jih ni lotil skoraj nihče.

Mlada pota so namenjena predvsem srednješolski mladini, zato je razumljivo, da le-ta v njej tudi največ sodeluje in da iz njenih vrst izhajajo lankolotni in letošnji nagajenci. Nekateri sodelavci so bili zdaj že drugi med nagrajenimi, nekateri pa so prodrli že pri drugih, pomembnejših revijah. Smiljan Rozman n. pr., ki je lani dobil prvo nagrado za prozo, bo kmalu izdal svoj roman; Marjan Rožanc, letošnji prvonagrajenec med prozajsti, se je uspešno predstavil celo v najpomembnejših revijah, kot je Beseda in Naša sodobnost; tudi Saša Vegrar, ki je dobila letos prvo nagrado za poezijo, pripravlja samostojno pesniško zbirko. Toda trije pravzaprav niso izšli iz te revije, ampak so se le bežno ustavili pri njej. Milica Kolar, Branko Šemen in Drago Kolah so letos že drugi med nagrajenimi. Leti in pa Ala Peče ter Jože Derganc sodijo med najzrelejše sodelavce Mladih potov. Objavljati so začeli prav v tej reviji, tam so pro-

drli tudi v ospredje in sedaj jo pravzaprav že zapuščajo. Pravzaprav so jo, kajti le ta si je nekako umetno omejlja razvoj s težnjo, da ostane glasilo srednješolske mladine. Kakor hitro pa bi ubrala korak za skupino svojih najboljših sodelavcev, bi se že pojavila potreba po novi srednješolski reviji. In tudi tista nova revija bi se morala, ko bi se okrog nje zopet zbrala skupina najmočnejših sodelavcev, iznevesti srednješolscem. Do take »veržne« reakcije pa seveda ne bo smelo priti, kakaj na mladih piscih je, da se s lastnimi silami prebijajo k najnedostopnejšim revijam.

Tako drugi natečaj pri Mladih potih ni samo potrdil stare ugotovitve, da se mladina v obilni meri aktivno ukvarja z literarnim ustvarjanjem, ampak je tudi priznal tej reviji veliko zaslug v tem, da daje mladim začetnikom možnost do objavljanja in do takorekoč embriionalnega razvoja, da začne s prvim izborom in da usmerijo najzrelejši sodelavci k še zahtevnejšemu in še resnejšemu ustvarjanju.

Potujoča razstava

V Slovenjem Gradcu je bila v nedeljo, 17. marca t. l. ob prisotnosti tamkajšnjih kulturnih in političnih predstavnikov odprta razstava grafičnih in kiparskih del vseh pomembnejših slovenskih grafičarjev in kiparjev in to: Stojana Batiča, Rika Debenjaka, Božidarja Jakca, Borisa Kobeta, Zdenka Kalina, Toneta Kralja, Franceta Miheliča, Karla Putriha, Maksima Sedeja, Lojzeta Spacala, Draga Tršarja, Marjana Tršarja in Melite Vovk. Razstavo je otvoril tovariš Zoran Kržišnik, predsednik upravnega odbora Jakopičevega paviljona v Ljubljani in je v svojem uvodnem govoru najprej počastil spomin umrlega predsednika Zveze ljudske skupščine Moša Pijade, poudaril pomembnost te razstave, ki bo kasneje poslana v vse pomembnejše kulturne centre v Sloveniji: v Maribor, Celje, Brežice, Novo mesto, Kranj, Postojna, Kamnik in Trbovlje. Ljubljana bo na ta način, kot umetnostno središče Slovenije posredovala vsem ljubiteljem likovne umetnosti prav zadnje dosežke na polju likovne dejavnosti. Ta prireditev ne bo osamljena ampak je samo začetek sistematičnejšega sodelovanja Ljubljane z ostalo Slovenijo. Za začetek je bila razstava omejena samo na grafiko in malo plastiko, to pa zaradi lažjega prevoza in preprečitve eventualnih ovir, ki so v zvezi s postavljanjem razstav izven Ljubljane, kasneje pa, ko bodo te ovire premostene, bi lahko priredili n. pr. razstavo pomembnejših slovenskih slikarjev ali samostojno razstavo katerega domačega ali tujega umetnika.

Prireditelj te in tej podobnih razstav je Jakopičev paviljon v Ljubljani, ki je v ta namen izdal tudi ličen katalog s kratkim uvodom Zorana Kržišnika, seznamom del, biografijami razstavljalcev, po eno reprodukcijo dela vsakega avtorja in z imeni mest v katerih bo razstava prirejena.

Razstava v Slovenjem Gradcu je bila ugodno sprejeta s strani občinstva in predstavnikov kulturnih in političnih oblasti in tudi mi želimo prireditelju mnogo uspeha.



A. K.

STOJAN BATIČ: Dekle s kito



PRVI TRIJE MILIJONI ZA IGRIŠČA — UDELEŽBA NA SKUPŠČINI —
OKROG 200 ČLANOV — LEPŠE PERSPEKTIVE

Uspešna skupščina

MINULI TEDEN JE BILA REDNA LETNA SKUPŠČINA ŠTUDENTSKEGA ŠPORTNEGA DRUŠTVA OLYMPIJE. ZNANO JE, DA SO SKORAJ VSE LETOŠNJE SKUPŠČINE ŠPORTNIH DRUŠTEV, ENA ZA DRUGO, ZELO SLABO OBISKANE. PRAV ZATO SMO BILI VESELO PRESENEČENI, KO SMO SE ZNAŠLI V POLNI DVORANI, KJER JE BIL SKUPAJ OKOLI 200 LJUBLJANSKIH ŠPORTNIKOV-ŠTUDENTOV. PO UVODNIH FORMALNOSTIH JE PREDSEDNIK OLYMPIJE PODAL SVOJE POROČILO, KI JE OBSEGALO ŽE ZNANE PROBLEME, PREDVSEM PA TEŽAVE Z IGRIŠČI. SE TO NAJ V UVODU POVEMO, DA SE NAM JE ZDELO ČUDNO, KO NI BILO V DELOVNEM PREDSEDSTVU NITI ENEGA ZASTOPNIKA ZVEZE ŠTUDENTOV. SICER TO NI TAKO VAŽNO, VENDAR, ČE JE DRUŠTVO ŠTUDENTSKO...

Štefan Hočevar: POZABLJAMO NA ŠTUDENTE

Mislil, da ima naše društvo dve nalogi. Moramo skrbeti za tekmovalce naših klubov, pa tudi za nekatere študente, ki si športa žele. Na druge smo lani skoraj popolnoma pozabili. Eden izmed vzrokov je gotovo v tem, da upravni odbor in komisije niso delali tako, kot bi bilo prav. Način dela je bil zgrešen. Tehnična komisija n. pr. ni nikdar izdelala določenega programa za nekatere tekmovalce. Če bi ga izdelala in naročila klubu, naj to izvede, bi bilo najbrž drugače. Nič bolje ni bilo z gospodarsko komisijo, ki praktično ni imela nobenega dela. Na sejah upravnega odbora smo izgubljali čas, ali bomo dali temu klubu 5000 din ali ne, večkrat je šlo še za manjše vsote.

Predlagam, da bi v bodoče tehnična komisija društva skrbela samo za medfakultetna tekmovalca, komisije pri klubih pa za svoje tekmovalce. V gospodarskem delu poslovanja pa mislim, da bi bilo najbolje, če bi dalj denar v klubskih blagajne že v začetku leta.

Predstavnik nogometnega kluba: ŽE APRILA MEDFAKULTETNA PRVENSTVA

V nogometnem klubu se je v pretekli sezoni marsikaj zgodilo. Z vodstvom, pa tudi z nekaterimi člani kluba, nismo bili zadovoljni. Zato smo naredili čistko in v klub so ostali res samo najboljši. Sedaj imamo že novi odbor in upamo, da bo šlo. Naša prva naloga bo medfakultetno prvenstvo, katerega bomo pričeli že aprila in ga prirejali tako, da bodo tekmovalci spomladaj in jeseni. Težave pa so seveda z opremo in žogami.

Kosec Miloš: SANJAMO O MNOŽIČNOSTI

Večkrat primerjam srednješolska športna tekmovalca s fakultetnimi. Znano je, da na prvih nastopih po 200, 300 dijakov. Na prvenstvih v raznih športih

Popovič Janko: 400 DIN LETNO ZA ENEGA ŠTUDENTA-ŠPORTNIKA

Povedati moram, da se UO ZSJ zelo zanima za šport na univerzi. Vemo, da so pogostejši študentski športi zelo slabi, šport pride na enega študenta študenta komaj 400 din na leto, vsa študentska društva v Jugoslaviji pa imajo dva prava trenerja.

Da bi to stanje vsaj malo izboljšali, je Zveza študentov predlagala:

1. naj se s športno dejavnostjo ukvarja univerzitetni organi, kjer naj bi ustanovili posebne športne svete.
2. univerzitetni organi naj skrbijo za športne naprave;
3. vsa poslopja univerze naj se v bodoče grade le skupaj s potrebnimi športnimi igrišči in prostori.

Ponekod, posebno v Zagrebu, so že poskusili, kako bi šlo z obvezno telesno vzgojo, vendar se poskus ni obnesel. Udeležba je bila sicer odlična, saj je prišlo na vadbo 95% študentov, pomanjkanje objektov in vadiateljev pa je bilo tako občutno, da so morali prenehati. Na koncu naj povem še to, da bodo dobili univerzitetni centri v razdobju petih let posebne dotacije za izgradnjo športnih parkov. Dotacije bodo med 20-50 milijonov din.

KRATKA PRIPOMBA PLANINCEV

Obveščamo vse študente, da smo dobili v našo upravo dva planinska domova. Enega na Mežaklju, enega pa v Tamarju. Upam, da se bomo tudi tam kdaj videli.

PREDSEDNIK SPET DR. PRETNER

Na zaključku običnega zбора so člani izvolili nov upravni odbor za prihodnje leto. Z veliko večino glasov je bil ponovno izvoljen za predsednika društva dr. Stojan Pretner. Razen tega so izvolili še 8-članski sekretariat in 19 članov upravnega odbora društva.

Lužnik Janez: 3 MILIJONE ZA IGRIŠČA

Znano je, da smo morali lani zaradi pomanjkanja prostora odgnati mnoge študente. Sedaj le kaže, da bo malo bolje, kajti odobreni so prvi trije milijoni dinarjev za zemeljska dela na igriščih v Tivoliju. Seveda pa se še obeta borba z urbanisti, vendar upamo, da se bo vse srečno izteklo.

Odnosi z drugimi društvi v Ljubljani so bili z naše strani »fairs«, čeprav so druga društva vabila in tudi privabila nekaj naših kvalitetnih športnikov.

Se beseda o kategorizaciji športnikov. Zdi se, da je to nepravilno. Menim, da je prva naloga strokovno usposabljanje. Kvalitetni športniki bodo dobili sedaj materialno osnovo in še več bo prestopov, kajti iskali bodo vse boljše pogoje, češ saj smo kvalitetni. Tudi v našem društvu se lahko zgodi, da bomo imeli nekaj športnikov z 20.000 din rednih dohodkov.

Ob dvanajstem šahovskem prvenstvu

Dvanajsto šahovsko prvenstvo je končano. Šele po zadnjem kolu se je izkristaliziral dokončni vrstni red udeležencev od drugega mesta navzdol, kajti novi prvak velemojster Gligorič je svoje prvo mesto na tabeli ves čas trdno držal v rokah in vsi poznavci Ivkova, da bi ga dohiti, so bili zaman. Za Gligoriča so precej časa govorili, da dosti več izgublja na domačih turnirjih, kot pa na tujih. Gligorič sam meni, da tudi če je to res, ni to nič hudega, kajti čeprav med seboj izgubljamo, smo kljub temu drugi na svetu. Menimo pa, da ocena, ki jo je doslej imel Gligorič, ne drži. Sedaj je že šestič prvak in to je že tretje prvenstvo, na katerem ni bil nikoli poražen. Seveda to ni samo njegova zasluga, kajti po mnenju nekega udeleženca turnirja je pri nas že navada, da se renomirane nasprotnike na turnirjih ne »podira«. Castana izjema pri tem je naš mojster Puc, ki je vzel na piko velemojstre in olimpijske reprezentance in postavil proti njej štajen rezultat 4:1 v svojo korist. »Zadnji romanik« našega šaha je s tem krepko pokazal, da še ni za staro šaro, kamor so ga nekateri že prištevali. Puc je bil sploh najbolj borben igralec na turnirju. Kot je navada pri vseh močnejših turnirjih, se je tudi na dvanajstem šampionatu precej remiziralo in zato je bil Puc več kot željena osvežitev. Skratka, z njim je treba še računati in v B reprezentanci bo imel gotovo eno najboljših mest.

Zadnje kolo je bilo eno najbolj borbenih in je že ob samem koncu turnirja poskrbelo za prenečenje in za spre-

Medfakultetno strelsko prvenstvo

Letošnje univerzitetno prvenstvo v streljanju z zračno puško za ekipe in posameznike, katerega je organizirala Akademski strelski klub Olimpije pod pokroviteljstvom univerzitetnega odbora ZSJ, je najbolj uspelo od vseh dosedanjih. Organizatorju je nudil veliko pomoč UO ZSJ, kakor tudi združenja študentov po posameznih oddelkih.

Streljali so na petih krajih: v Študentskem naselju, Akademskem kolegiju, v domu Ivana Možjerja, v dvorani UO ZSJ ter v Domu JLA.

Zanimanje za letošnje prvenstvo je bilo zelo veliko, saj je na njem sodelovalo 358 študentov in študenk. Največ tekmovalcev je dal elektro-oddelek — 55, strojni 45, ekonom-

Čudne so te stvari

Kaj vse se dogaja na svetu, česar navadni zemljani ne vemo. Tudi v športu. Po navadi vidimo v svetovnih rekorderjih in športnikih, ki dosegajo odlične rezultate samo športnike, ki so pač talentirani in vestno trenirajo. Mnogokrat, bolj povedano skoraj nikoli, pa ne vemo, kaj se z njimi dogaja, ko pridejo na stadion, kjer so njihovi cilji visoki. Ali zlata medalja, ali svetovni rekord, ali kaj drugega!

Samo nekaj primerov naj vam navedem iz skrivnostnega albuma velikih športnikov:



Ime O'Brien vam gotovo ni neznano. Najboljši atlet na svetu, svetovni rekorder v metu krogle in olimpijski zmagovalac. O'Brien ni niti pomislil, da bi bil lahko premagan in to se res ni zgodilo. Njegova zmaga na olimpijadi je bila sprejeta najbolj ravno dušno, ker je bilo vsem že vnaprej jasno, da nima nasprotnika. O'Brien se torej ni boril z nasprotniki, ampak z metri in z zastavico, ki označuje svetovni rekord. In kaj počne O'Brien pred tekmovalcem?

Vleže se na posteljo, navije ploščo s svojim glasom, ki mu vsa noč ponavlja: moraš biti boljši, moraš biti boljši... Pred tekmovalcem ne pogleda nobenega novinarja ali fotoreporterja, skratka, sploh ne govori z nikomer. Vedno sam sebe razjezi, ker meni, da z jezo vrže okroglo železo mnogo dlje.

Nič dosti boljše ni s svetovnim rekorderjem v metu diska Gordienom. Pred tekmovalcem postane sentimentalni in igra ves večer flauto. Na tekmi ne spregovori besede in meni, da tekmiče sam s seboj.

Stanfield je eden najhitrejših ljudi na svetu. Tudi on ima posebne »navadice«. Dan pred tekmovalcem nič ne pije in zelo malo je. Ko pride na igrišče, je strahovito jezen in to ga privede v posebno živčno stanje. Postane silno nervozen, kar povzroči posebne mišične reakcije in — svetovni rekord je tu.

Tudi nekdanji rekorder v metu krogle Fuchs, ki je sedaj le v senci O'Briena, je precej nenavaden. Desno roko ima vedno zavito v brisačo. Za nobeno ceno ne bi snel brisače, pa čeprav bi mu ponujal roko sam predsednik ZDA. Seveda — to je že kar v navadi — tudi on ne govori z nikomer.

To je le nekaj primerov, vendar jih je gotovo še mnogo več, pa so zaenkrat že zaviti v tajnost. Le-te, ki smo jih tu navedli, nam je odkril eden iz te družbe, svetovni rekorder v metu kladiva Conolly, ko je bil na obisku v Ljubljani. O svojih navadah pa ni dosti povedal.



Tokrat vam posredujemo tudi nekaj slik iz mednarodnega športnega arhiva. Na prvi si lahko ogledate znamenitega O'Briena ob priložnosti, ko si je v Melbourneu prislužil zlato medaljo. Na naslednji so »čudežni trojčki« zadnje olimpijade Američani Morrô, Baker in Stanfield, ki so osvojili kar vse tri kolajne za svojo državo v teku na 200 metrov.

Za nameček pa še tole. Pričela se je sezona motornih in avtomobilskih dirk. Na eni izmed prvih se je uhlil najboljši italijanski avtomobilist Castelletti. Toda dirke tečejo naprej. Pozornost vzbujajo novi modeli motorjev in avtomobilov, ki so jih izdelale najbolj znane tovarne. Na naši sliki »zadnji modni kriki« nemske tovarne NSU-motor, ki bo ba-je posekal vse rekorde...

TOVARNA MILA

V KRANJU

izdeluje novo pralno sredstvo znamke VETO!

VETO uporabljajte vedno brez mila!

VETO je detergent, ki odstrani iz perila tudi najbolj trdovratne madeže: od sadja, znoj, saj, črnega vina itd.

VETO pere brez mencanja in truda. Uporabljajte ga po navodilu!

VETO je zaščamčeno neškodljivo!

USTNOVE IN VEČJE PRALNICE lahko naročijo

VETO pakiran v vrečah direktno pri podjetju.

Medfakultetno strelsko prvenstvo

Letošnje univerzitetno prvenstvo v streljanju z zračno puško za ekipe in posameznike, katerega je organizirala Akademski strelski klub Olimpije pod pokroviteljstvom univerzitetnega odbora ZSJ, je najbolj uspelo od vseh dosedanjih. Organizatorju je nudil veliko pomoč UO ZSJ, kakor tudi združenja študentov po posameznih oddelkih.

Streljali so na petih krajih: v Študentskem naselju, Akademskem kolegiju, v domu Ivana Možjerja, v dvorani UO ZSJ ter v Domu JLA.

Zanimanje za letošnje prvenstvo je bilo zelo veliko, saj je na njem sodelovalo 358 študentov in študenk. Največ tekmovalcev je dal elektro-oddelek — 55, strojni 45, ekonom-

kateri so uradno sporočili rezultate in podelili nagrade tekmovalcem. Prvo nagrado v teku na 80.000 dinarjev za prvo mesto je dobil velemojster Gligorič. Nagrade 60, 50 in 40 tisoč dinarjev za drugo, tretje in četrto mesto so si razdelili Trifunović, Karaklažič in Ivkov. Nagradjeni so bili še igralci do enajstega mesta. Nagrada »Politike« 10.000 dinarjev za najuspešnejši prvi nastop na šampionatu je dobil mojstrski kandidat Vukčević, ki je zbral 10 in pol točk. Deset tisoč dinarjev, nagrado za najlepšo partijo je dobil Udovčič, za partijo proti Janoševiću.

TEHNIČNI REZULTATI:
10 članske ekipe:
1. Elektro I 1233 krogov, 2. Strojni I 1249 krogov, 3. Ekonomski 1189 krogov, 4. Gradbeni 1118 krogov, 5. Arhitektura 1111 krogov, 6. Elektro II 1110 krogov, 7. Kemija 1088 krogov, 8. Strojni II 1076 krogov, 9. Metalurški 1069 krogov, 10. PMF 1046 krogov, 11. Pravni 1036 krogov, 12. Med-stom. fak. 1003 krogov, 13. Elektro III 953 krogov, 14. Strojni III 865 krogov, 15. Agr.-gozd. fak. 857 krogov.

Posamezniki:
1. Zvekič Vojislav (strojni) 141 krogov, 2. Sturm Bogdan (pravni) 141 krogov, 3. Sekre Stane (meta-

lurgija) 139 krogov, 4. Rems Roman (arhitektura) 134 krogov, 5. Letonja Franc (pravni) 133 krogov, 6. »Indija« Miro (strojni) 128 krogov, 7. Agnič Andrej (ekonomski) 123 krogov, 8. Pajer Jože (strojni) 131 krogov, 9. Gorič Zvonko (elektro) 131 krogov, 10. Hrobat Bran-ko (elektro) 129 krogov.

Študentke:
1. Kiesel Greta (filozofija) 128 krogov, 2. Pristavec Jelka (kemija) 128 krogov, 3. Ignjič Mira (elektro) 115 krogov.

Najboljša ekipa elektro-oddelka bo prejela prehodni pokal univerzitetnega odbora ZSJ, najboljši posamezniki pa diplome in praktična darila. Podelitev pokala, diplom in nagrad bo 12. aprila v prostorih UO ZSJ.

Nova katedra na univerzi

Po zadnjem sklepu so na univerzi ustanovili novo katedro za tuje jezike. Kakor kaže slika, imajo pravico vpisa na to katedro samo čistokrvne matke. Matke poučuje znani strokovnjaki za tuje jezike, med drugim tudi filmske igralke. To katedro so bili prisiljeni ustanoviti, ker dosedanj diplomanti na »jezičnih« katedrah na filozofski fakulteti niso marali iskati zaposlitve na podeželju. Predvidevajo, da bodo matke po študiju odšle brez pomislekov na deželo.



SKORCI SE VRAČAJO DOMOV

Včeraj pozno popoldne je pristal na ljubljanskem letališču študent naše univerze Jaka Praktikant. Pripeljal se je s svojim helikopterjem, ki ga je zaslužil na praksi in ga namerava uporabljati kot prevozno sredstvo pri svojem nadaljnjem študiju. Helikopter je znane svetovne znamke in je ob pristanku vzbujal pozornost vseh prisotnih na letališču. Jaka Praktikant ima razen tega še vrsto drugih koristnih pridobitev na carini. Po pristanku na letališču je Jaka Praktikant izjavil novinarjem, da je zelo srečen, da se vrača nazaj med znanee in prijatelje, kjer se bo lahko po dolgem času zopet do siteda najedel. Z letališča so Jaka Praktikanta zaradi izčrpanosti takoj prepeljali v okrevališče.

KONCERT ZA OTROKE ABSOLVENTE

Pretekli teden je sin Jaka Absolventa, talentirani triletni glasbenik, priredil umetniški koncert za otroke vseh ljubljanskih absolventov. Glasbeni kritiki poročajo, da je bil izvajalec bolj prepričljiv kot njegov oče na izpitih.

ŠTUDENT V TAJGI

Pisec tega sestavka je študent univerze v Irkutsku. Napisano poročilo je značilno za praktično delo mnogih študentov, ki odhajajo na prakso v Sibirijo. Pisec-študent geologije je s svojimi tovariši opravljal geološke raziskave na levem bregu reke Angara. Velik del te zemlje bo kmalu zalila voda umetnega jezera, ki bo tu nastalo, ko bo zgrajena Angarska hidrocentrala.

Po cesti Vladivostok - Moskva se premika avtomobil. Do vrha je naložen z desetimi zabojniki, ki vsebujejo instrumente in ostalo opremo potrebno za življenje v tajgi. S svojimi tovariši moram neprestano skrbeti, da ostanemo zaboji na svojih mestih. Stara cesta teče vzdolž terase Angare in na levi strani vidimo modro vrsto gor vzvodnega Sajana. Povsod okoli ob razvodjih pa se raztezajo temne proge gozda. Vmes so svetlozelenene preproge žita, črede živine na sončnih pašnikih in bele ograje hišic, ki so raztresene naokoli.

Proti večeru je pričelo deževati. Naš voz je zapeljal na glinno. Obvisli smo koleasa z verigo, toda kljub temu smo se znašli dve uri pozneje v Jarku. Ves prezebel sem se moral odpraviti v šest kilometrov oddaljeno vas po traktor, ki bi nam potegnili avto iz blata. To je bilo moje prvo srečanje s krajcem, kjer sem preživel pol leta svojega življenja.

Delo v tajgi je polno zelo težavnosti. Tisoč mušic in moskitov napada, neprestano in celo pri 40 stopinjah je nemogoče odstraniti mrežo zoper moskito. Naša naloga je bila geološka raziskava kraja, ki ga bo zalila voda umetnega jezera. Ugotavljali smo kamene formacije, zbirali primerke kamenja, vrtili požrusne luknje, merili količino vode v potokih in manjših rekah in iskali podtalne tokove. Ko smo delali v gozdu in ste-

tanje netopirja, ki smo ga splašili iz sna. Zdelo se nam je, da smo več kilometrov oddaljeni od vhoda in bili smo utrujeni od napetosti, stoletnega prahu in slabega zraka. Nepriznava-

dal nam je, da se mu je včeraj zvečer zdelo, da hodi medved okrog sotorja. Čeprav smo bili lačni in utrujeni, smo se mu vendar od srca nasmejali.

— Zopet sem v predavalnici univerze na zasneženem bregu Angare. Za katedrom stoji profesor in pred njim je kup map in zemljevidov. Moje delo in delo mojih tovarišev. Ko gledam svoje delo, se mi zazdi, da vsaka malenkost v mapi predstavlja dogodek v mojem polpreteklem življenju.



— MESTA IN LJUDJE — PIRANSKI SVETILNIK

Zdi se mi, da stoji ta morski svetilnik nekje na razjedeni skali v tistem predelu mesta, kjer so hiše zapuščene, grajene kot jazbine s poševnimi okni in kjer smrdi po pisani in gnibli. Tam, kjer se morje in kopno slika in kjer valovi brusijo skalnato zobovje obale. Ponoči in podnevi. Ponoči se tej tisočletni ljubzenski igri med zemljo in morjem pridruži še kamniti svetilnik, ki ljubosumno mežika v mrko temo in kakor ostarela devica išče odzive na svoje zapeljive poglede.

Potem se ob obali razteza Piran. Ležec na ozkem polotoku, se deli v staro mesto, ki se je zgnelo okoli svetilnika, in v novejši del ob pristanišču, ki je z obsežnim trgovskim in poslovnim priložnostmi. Te besede imajo nekoliko patetičen in turistično propagandni prizvok in jih v taki obliki lahko slišite na ulici samo iz ust turističnih vodičev. Tujim in domačim turistom je to dovolj, če slišijo te besede in če si razen tega lahko ogledajo Tartinijev kip na trgu in slikovito mestno obzidje iz 14. stoletja. Epilog je lahko dvojen: da pripravijo fotoparate in napravijo nekaj posnetkov, ali pa še nadalje sprašujejo, kar se običajno redko zgodi. Tako mi je pripovedovala važna turistična osebnost. Kajti tujci se zanimajo za naše kraje in občudujejo naše naravne lepote skozi povečevalno steklo. Tudi kadar jih potrebujejo za okras v umetniških filmih o kruhu in soli.

Ni težko v tem obmorskem mestu najti kotičkov in javnih prostorov, kjer meščani klepetajo in modrujejo. Včasih je to sprehajališče pred pristaniščem, gostilne in mesta na tržnici. In domačini radi razmišljajo in govorijo. Razmišljajo in govorijo o vsem, o Rogu in njegovih posadki, o mednarodnem položaju, o Suezju in Bermudih, o proračunu in kruhu, o pomladi in ženskah, o stanovanjih in hladilnikih, o industriji in morju in končno tudi o postavi televizijske napovedovalke. O vsem tem prenehajo morda razmišljati v poetičnih večerih, ko zvoki glasbe iz 3 kilometre oddaljenega Portoroža prebijajo zračne strune nad mestom.

Kdor ima poletni kaj pod palcem, se preseli na obrežje lovora in oljke, rožmarina in ciprese, vinske trte in smokev, bora in prtilkavega grmičevja na peščinah Portoroža. Mesto izumira. V njem ostanejo ribiči in natakarji, solinarji in nosači, uradniki in pomorščaki, privezani za ribiške mreže in piranske soline.

Nikoli nisem veliko razmišljal o pristaniščih. Vsak človek ve, da imajo Nemci Hamburg, Egipčani Aleksandrijo in Port Said, Francozi Marseille, Angleži London, Turki Carigrad, Američani New York, Rusi Vladivostok in Odeso. Piran ni Hamburg ali Port Said. Sicer pa: vsa pristanišča na svetu so si podobna: umazani prekoceanski tramperji, bele potniške ladje, velika dvigala z jeklenimi rokami, železniški vagoni, masna voda, črde podgan, ki glodajo zabojke, zelene in rdeče luči pri vstopu v pristanišča, luške sirene in mornarji vseh barv in narodov. Piran vsega tega nima. Nima dvigal in železniških tirov in nima zgranih pristaniških obrazov. Zato ni Hamburg.

Tukaj na betonskih štirikotnih pristaniščih posedajo skupaj starci in otroci. Prvi z razglednicami svetovnih pristanišč, drugi z željo, da bi jih kmalu videli in spoznali. Tako stari in mladi sklepajo prijateljstva in govorijo o pristaniških breznicah, o poljubih črn in zapravljenem denarju. Ponoči priliježe kakor škurki iz svojih luknen ribiči in se porazgubijo med zalivi in morskimi razvalinami.

In Piran ni samo pristanišče, revno pristanišče in ribiški naselje. V njem srečamo ljudi, ki se zabavajo, hodijo na izlete in živijo v hotelih. Na ulicah zadnji modeli mercedesov in ljudje z zategnjenim severnjakom in naglasom in pojočo ljubljansko govornico. Italijani, Nemci, Angleži. Poslovni ljudje, trgovci in izletniki. V gostlinah ti ljudje naročajo vermet in jedo paprikaš iz belega koskega mesa. Pijejo črna primorska vina in uživajo sardine v olju. Poznajo mediteranski in celinski jedilnik.

Znanec mi je na lepem dejal: delam osem ur. In moj znanec dela v Kopru. Stanuje v modernem hotelu v Izoli in hodi na izlete v Piran. Že poldrugo leto. Podjetje pa plačuje hotele Zaradi stanovanjske stiske. In doma ima sedaj mir. Zena mu ne očita, da razbija zakon, kakor nekoč v Mariboru. Namesto tega gleda vsako popoldne ob pol šestih televizijski program in lovi sardine.

Popoldne plovemo vstran od mesta, vstran od piranskega svetilnika in radijske antene, vstran od zvoničarja z beneško kampanjo in reflektorjev na mestnem hribu, ki ponoči s snop svetlobe preganjajo tihotapce in ribiške tatove, vstran od tega sivga kamenja s trpkim vonjem rožmarina. Na svidenje solinarji in meščani, ki kakor deževnica odkate k cest v kanale in temne rove mesta. Ti ulični rovi prisojkujejo ljudskim strastem in prepričanju, zadovoljstvu in ljubezni. Obkrožimo norveški tramper, globoko potopljen v morje zaradi tovara soli. Norvežani spuščajo sidro in kličejo pilota, ki bi jih varno pripeljal v pristanišče. Naša dekleta pozdravljajo. Toda Norvežani so hladni.

Potem motor znova ujame sapo in ladijski vijak bruha gmote morske pene. Stojimo na krmi in gledamo v morje. Neki profesor z očali, žena iz Kopra in pomorščak z brki. Edini mornar na krmi. Vsi gledamo morje in mornarja. Mornar pravi, da je bil vkrcan na Rogu. Z njim je napravil pot okoli sveta. Kot strojnik. Dokler ni zlomil roke. Zdjaka na drugo ladjo. Pravi, da je kapitan na Rogu dober dečko, najboljši pomorščak, pravi morski volk. In pravi, da je poročil najlepšo dekle v vasi, da njegova žena nosi perilo iz kitajske svile in da pozna Retino in Contaflex. Fotoparate kupi v Hamburgu za dolarje, proda pa jih žena v domači valuti. Mornar pripoveduje glasno, da slišijo vsi potniki na krmi. Pravi celo, da tuji mornarji bolje zaslužijo.

— Lepo je mornarsko življenje, pravim. Potovanja v daljina dežele, noči v svetovnih pristaniščih, spoznavanje sveta...

— Boste videli, da bodo prišli, pravi mornar in presliši mojo pripombo.

— Pravite, da se na Rog ne nameravate vrniti?

— Pravim, da bodo prišli. Morajo priti. Morda so že tukaj ali pa pridejo jutri, po jutrišnjem, čez teden...

— Kdo?

— Dolarji. Deset, pet sto, tisoč...

Mornar gleda potnike in vrtince za čolnom. Mi gledamo mornarja. In mornar čaka dolarje. Nagrado, ker je rešil turški tramper, natovorjen s premogom. Rešil pred potopom. Težka okvara na stroju, nekaj težkega in nenavadnega. Poguba. Mornar ga je privekel k obali. K naši istrski obali, turško ladjo, tramper. Zaslužil je nagrado. In zdaj čaka dolarje.

Zdi se mi, da piranski svetilnik sedi v naslanjaču sonca, sivih kraških goljaf in proda. Kakor kapela miru, počitka in dela. Tam, kjer morje sliči obalne pešchine.

Zdravko Tomažej



Prvoaprilski glosi

Zahrbtni umor in NUK

Pretekli ponedeljek je prišlo v Univerzitetni knjižnici do zahrbtnega umora. Morilec je dvajsetletni študent ekonomije, ki je okrog devete ure dopoldne vdrl v popolnoma treznem stanju v garderobo in od garderobere zahteval številko za sedež v veliki čitalnici. Ker mu številke garderobere ni mogla dati zaradi zasedenosti čitalnice, ji je dejal, da že teden dni zamaž hodil in ne more dobiti prostora v čitalnici. Garderobierka mu je odgovorila, da ni ona kriva. Te besede so študenta spravile v bes, izvelel je samokres in garderobierko ustrelil. Medtem ko je garderobierka obležala v mlaki krvi, je zločinec pobegnil. Garderobierko so takoj prepeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer je po nekaj urah izdihnila. Zločinca še vedno niso ujeli.

Gradnja nove fakultete

Na tiskovni konferenci na prirodoslovno - matematični in filozofski fakulteti je predstavnik fakultetne uprave, ki je odgovarjal na razna vprašanja potrdil vest nekaterih časopisov, da so pred kratkim začeli graditi novo stavbo prirodoslovno-matematično in filozofsko fakultete. Stavbo bodo gradili po novem montažnem sistemu, podobno kakor gradijo slaščičarji hiše iz leca. Gradnjo je v celoti prevzelo neko inozemsko gradbeno podjetje, ki bo stavbo, ko bo dograjena, pripeljalo in postavilo na določen prostor. Stavba bo stala na posebnih jeklenih kolesih in jo bodo v primeru potrebe lahko premikali in prenašali po mestu. Imela bo najmodernejšo napravo, med drugim tudi spal-

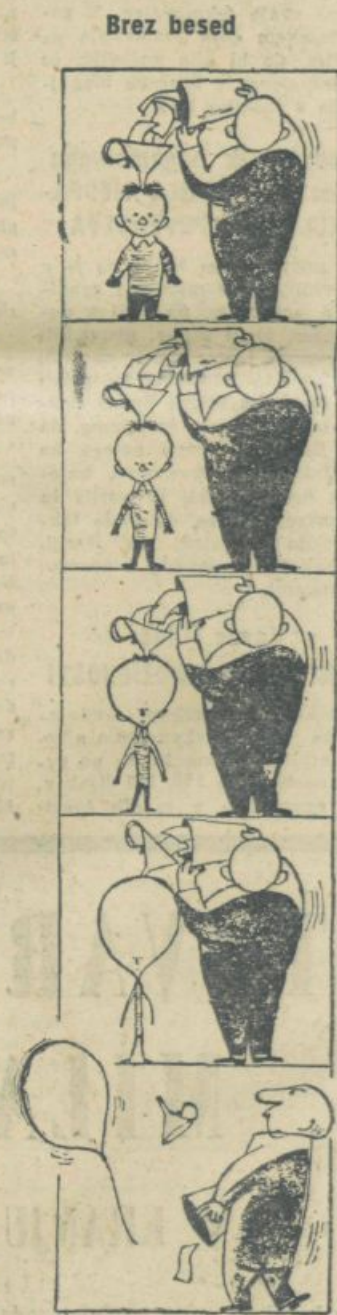
Brez besed

no pa smo pred seboj zagledali pramen svetlobe — bil smo zopet pri vstopu v jemo.

Razočarani, ker nismo videli znamenitih dvoran, smo se po kratkem počitku odločili za noven poskus, trdno prepričani, da si bomo ogledali vse prostore. Deset minut pozneje smo ugotovili, da je eden od tovarišev izgubil. Vrnili smo se in z baklami preiskovali zidove. Kmalu smo ga našli v nekem stranskem rovu. Povedal nam je, da je izgubil očala in tako zašel v stranski rov prepričan, da nam sledi. Ker smo že bili v rovu, smo si ga hoteli natančneje ogledati. Naša odločitev je bila bogato poplačana. Nekaj minut kasneje se je pred nami pokazala prostorna dvorana, katere svod je bil gosto pokrit s čudovitimi tvjem in ledenimi kristali, ki so viseli v ogromnih venci. V luči naših bakel so se iskrali kot neskončna vrsta čudovitih diamantov. Led, star mnogo let, je pokrival tla in ledeni kapniki so predstavljali čudovit zaklad za znanost.

Nekoga dne, ko smo se vrnili v taborišče, nismo nikjer mogli najti našega tovariša Nikolaja. Vlažen pepel na ognjišču in mrzel lonec juhe sta pričala, da Nikolaja že nekaj časa ni v taborišču. Zaman smo iskali filvalske sledove in zaskrbljeni smo se odpravili na iskanje. Nenadoma nekdo vzklikne: »Poglejte sem!«

Skoraj na vrhu smreke smo zagledali nekaj, kar je bilo podobno človeškemu bitju. Čez nekaj minut se je Nikolaj ves v zadregi spustil z drevesa. Pove-



TRIBUNA, list študentov ljubljanske univerze. Uredništvo in uprava: Ljubljana, Miklošičeva cesta 5a, telefon 21-195. — Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik: Janko Popović, študent prava. — Tekoči račun Komunalne banke 40-KB-1-Z-567 — Letna naročnina 200 din. — Rokopisov ne vračamo. — Tisk: Časopisno založništvo podjetja »Slovenski poročevalci«.

TOVARNA

„Pletenina“

Krani

Izdelujemo najnovejše pletenine modnih novitet, kvalitetno izdelano konfekcijo moškega perila v bogati izbiri in trikotajne rokavice.

Kvaliteta zajamčena. Cene solidne!